Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[...]ай 1921 оной [...] 21-һээ гарана | № 64 (14084) | 1973 оной мартын 17, суббото | Сэн 2 мүнгэн

[...]ООРОО ХАБААДАХАНЬ

[...] оной апрелиин 21-[...] коммунис субботник [...] гэһэн Москвадахи [...] нэрэмжэтэ авто-[...] коллективэй үүсхэ-[...]лаан-Үдын «Электро-[...] заводой хүдэлмэри-[...] инженерно-техническэ [...] халуунаар дэмжэ-[...] мэдүүлэн, митинг [...] Заводой партийна [...] секретарь З. Е. [...] митинг нээжэ:

[...] субботнигто [...]һотойбди! Энэ үдэр [...] мүнгэеэ юһэдэхи та-[...] жасада вруулхаб-[...] хэлэхэдэнь, хүдэл-[...] нэрьемэ альга та-[...]жэбэ. Кран бутээ-[...] штамповщигуудай [...] коммунист В. А. Свирид хүдэлмэришэ нүхэ-дэйнгөө урда гаража:

— Бидэнэр коммунис субботнигой үдэр бүхы бригадаараа ажалдаа гаража, халаанайнгаа даабари 40—50 процентээр үлүүлэн дүүргэхэбди,— гэжэ найдуулба. Бэшэшье олон хүдэлмэришэд үгэ хэлэхэдээ, «Улаан субботнигой» үдэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, һайн шанартай продукци ехээр гаргаха хүсэлтэйгөө мэдүүлбэд.

Митингдэ хабаадаһан «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд коммунис субботнигой үдэрые габшагай ажалай үдэр болгохо гэжэ соносхоо. Энэ үдэр хамта дээрээ 61 мянган түхэригэй продукци, бүтээн гаргахаар шиидэбэд.

Н. ДЕМИН.

БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨН

АПРЕЛИИН 21-дэ — КОММУНИС СУББОТНИК

[Т]ҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАСАДА

[...]ВОСТОК. Эндэхи да-[...]дaлдаа наймаанай [...]кернууд коммунис [...] эдэбхитэйгээр ха-[...] юм. «Энэ үдэр бри-[...] бүхы коллектив [...] субботнигто гаража, [...]ар ажаллаха бай-[...] жэшээ дагахыень [...] бүхы докернуудые [...] гэжэ хүдэлмэри-[...]ивкин митинг дээрэ [...], тэмдэглэбэ. Ап-[...] 21-дэ Владивостогой [...]ортын нэгэдэхи район ажалшад 8 мянга гаран тонно ашаа тээжэ, олоһон мүнгэеэ түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулха уялга абаа.

★ ☆ ★

ШЕПЕТОВКО. Хмельницкэ областиин Шепетовкын локомотивна депогой машинистнүүд хүндэ ашаатай мянган состав ябуулба.

Мүнөө Ленинскэ коммунис субботнигто бэлэдхэл деподо үргэнөөр хэгдэжэ байна. Тепловозой, электровозой, паровозой бүхы бригаданууд алмаһан, арьбалһан түлишэ, материалаараа энэ үдэр ажаллаха юм. 200 тонно дизельнэ түлишэ, мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн «улаан субботын тоосоондо оруулаа. Үйлэдбэриин түрүүшүүл И. Серафимович, Н. Прилюк, Г. Строгий, В. Гончар хүндэ ашаатай поезднуудые жолоодожо, рейс бүхэнэйнгөө һүүлдэ субботнигой жасада хубитаяа оруулна.

(ТАСС-ай корр.).

ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЭЭР

Шэбэртэ тосхоной урда захада шэнээр баригдаһан хонидой байра абаһаар хараад орхихот. Эндэ ажахын бэрхэ хонишодой нэгэн Мүнкэ Шагжиев үбэлжэдэг юм. Эндэхи хонишод үбэлжэлгэдөө һайн бэлэдхэлтэйгээр ороһоной ашаар, түл абалгаяа түрүүшын үдэрһөө эмхи гуримтайгаар ябуулна гэжэ хэлэлтэй. Залуушуул К. Гармажапов, С. Базарова, үнинэй хүдэлмэришэн Э. Очиров гэгшэд хурьгашадаар ажаллана.

Һаянай байдалаар 507 эхэ хонидойнь 480-ниинь хурьгалба. Мүнөө үедэ тэдэнэр 500 хурьга абаад, гээлтэ хорооло-тогүйгөөр түлжүүлнэ.

— Абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо манда гүйсэд бии. Хониднай түрэжэ ходоронтожо байна. Абаһан түл түрсэеэ гарзада оруулангүй хүхэ ногоон дээрэ гаргахын тула оролдохобди. Хүсэд хүрэхэ үбһо, һолоомо, талха тарянай зүйл асаргаданхай,— гэжэ Мүнкэ Шагжиевич манда хөөрэнэ.

Ахалагша хонишоной хэлэһэн үгэдэ бата этигэмээр. Хонидойнь хүшэ тамир һайн, хурьгадынь өөдэргэн.

С. ХАЛТУЕВ.

Бэшүүрэй аймаг.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Б.-Ж. Ж. ЖАМБАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын финансын органуудта олон жэлдэ ажаллаһанайнь түлөө персональна пенсионер нүхэр **Жамбаев** Бато-Жап Жамбаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной мартын 15.

БЭРХЭШЭЭЛҺЭЭ АЙНГҮЙ

Һүүлэй хоёр жэлдэ удаагаар ган гасуур, уһа үер дээрэ дээрэһээ боложо, Дэрэстэйн фермын малшадта горитойхон бэрхэшээл тохёолдуулаа.

Урзанда үер болоод, Зэдэ, Дэрэстэй голнуудай уһан эрье һабаһаа халяад, фермын бүхы бэлшээриие халбайн сагаан уһаар хушажархёо, үшөө малайнь байрашье уһанда абтаа. Удаань нёдондо бүхэли хабартаа, зунаа өндэ дуһалшье бороо ороогүй, бэлшээринень, мүн сабшалангыень хуу хатаажархёо. Гадна үнеэдэйнь байра шэнээр заһагдажа, тэндэнь оньһожоруулга, шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдохо баатай бологдоо. Мүнөө бүхы малынь хуушан хашаа соо байлгагдана.

Тиимэһээ Дэрэстэйн фермэдэ үбһэ тэжээл тон бага бэлэдхэгдээд, мүнөө үбэлжэлгын үедэ бэрхэтэй байдал тохёолдобо. Үнеэн бүридөө үдэрэй 5 килограмм үбһэ һолоомо хоёрые холижо хэршээд эдюулнэ, мүн 13 килограмм сенаж (тэрэнь дууһахаяа байна), һааг-даһан һүнэй литр бүхэндэ 400 грамм үйрүүлһэн талханай зүйл үгэнэ гэхэ гү, али үхэр бүхэндэ үдэрэй оройдоол 5—6 тэжээлэй единици хүртэнэ.

— Үбһэ тэжээл хомор гээд, гараа хабсараад һууха аргагүй. Бии байһан тэжээлэйнгээ грамм бүхэниие гамнажа, һайнаар буйлуулжа, арьбадхажа эдюулхэ гэжэ оролдонобди. Гадна үнеэдээ бүхэли үдэр соо һайн хагдатай газарта, тарянай һууридa адуулнабди,—гэжэ энэ фермын һаалишан Хандажап Хандашеева хэлэнэ.

Эбтэй эетэй, эрмэлзэл ехэтэй, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шададаг хүнүүд лэ ямаршье бэрхэшээлые дабажа гараха гэдэг зүб лэ байна. Урда жэлнүүдтэ Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой Дэрэстэйн фермэ һү ехээр һаажа, аймаг, ажахы соогоо хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг һэн. Мүнөөшье энэ хүшэр үедэ түрүү нэрэеэ алданагүй. Олонхи үнеэдэйнгээ шэргэнхэйшье һаань, мүнөө үнеэн бүриһөө үдэртөө дунда зэргээр 7,5 килограмм һү һаана. Үнгэрһэн январь, февраль һарынхитай сасуулхада, мүнөө мартда һү һаалинь үдэр бүри дээшэлжэ байнхай.

Фермын эрхим һаалишан Хандажап Дондоповна Хандашеева үнгэрэгшэ февраль һарада бүхы үнеэдһээ хамта хоёр мянган килограмм һү һааха даабаритай аад, 3250 килограмм һаагаа. Харин нёдондо энэ һарада 2900 килограмм һү һааһан юм. Тиигэжэ январь, февраль һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 430 гаран килограмм һү һаагаад байна.

— Нёдондо үнеэн бүриһөө 2488 килограмм һү һаажа, үнеэн бүриһөө тугал абаад, ажахын тоосооной ёһоор, жэлэй һүүлдэ гол түлөөһэнһөө газаа тээ 150 түхэриг мүнгэ нэмэлтэ түлбэри, нэгэ тугал абаа һэм,—гэжэ энэ һаалишан хөөрэнэ.

Тэрээнтэй ана-мана мүрысэжэ ябадаг баһал бэрхэ һаалишан Цыпилма Батомункуевна Базарова нёдондо февральда үнеэн бүриһөө 167 килограмм һү һааһан байбал, мүнөө үнгэрһэн энэ һарада тэрэнээ 185 килограмм болгоо.

— Үнеэдэймни олохониинь шэргэнхэй, тиигэжэ һүн һанаһанда хүрэмөөр ехэ һаагданагүй. Иигээд лэ март, апрель, май соо үнеэдэй түлэг тугаллажа захалхадань, һүншье гарахал байха даа,—гэжэ нүхэр Базарова найдамтайгаар хэлэнэ.

Үбһэ тэжээлэй хомор, байрын муу, ехэ бэрхэтэй үбэлжэлгын тудаашье һаань, эндэхи һаалишад, малшад шэп зоригтой, эршэмтэй шангаар, эсэхые мэдэнгүйгөөр ажаллажа, амжалта түйлана бшуу.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) фермын түрүү һаалишад Х. Хандашеева, Ц. Базарова.

Авторай фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Улаан-Үдэ хотоёо болбосон түхэлтэй болгохо, үйлсэ талмайнуудые сэбэр байлгаха, сквер болон паркнуудыень һэргээхэ, хамаг тарималнуудыень һайнаар харууһалха ба модо, сэсэг бүри олоор тариха, харгынуудыень заһаха тухай асуудал һаяхан Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани дээрэ хаража үзэгдэбэ.

Городой, районуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, мяха-консервын комбинадай, авиационно заводой, нарин сэмбын фабрикын ба бусад предприятинуудай, үрэ жэмэс ургуулдаг станциин түлөөлэгшэнэр, городой архитектор энэ шухала асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ уригдаа.

Республикын Коммунальна ажахын министр Н. Бизюкин, ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. П. Убеев, «Горзеленстройн» директор нүхэр Жданов, үрэ жэмэсэй станциин директор Э. Г. Сократова болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

Тэмдэглэгдэхээ байһан Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе угтуулан, республикынгаа ниислэлые бүри һайхан, болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэгдэжэ байһан ба хэгдэхэ ёһотой хүдэлмэри тухай хөөрэлдэжэ, тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

А. Н. КОСЫГИН ИРАНДА

ТЕГЕРАН. (ТАСС). Иранай правительствын уряалаар өндэ ерээд байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хүндэлэлдэ Иранай премьер-министр А. А. Ховейда уулзалга үнгэргэбэ.

Иранай премьер-министр А. А. Ховейда, гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Халатбари, сенадай түрүүлэгшэ Шариф Имами, меджлисэй түрүүлэгшэ А. Риязи, министрнүүд, Иранай национальна нефтиин компаниин директор-захирагша М. Эгбаль, парламентын депутадууд, СССР-һээ Иранда байдаг элшэн сайд В. Я. Ерофеев, мүн бусад тусхай тушаалтад хани халуунаар үнгэрһэн уулзалгада хабаадалсаһан байна.

Уулзалга дээрэ А. А. Ховейда, А. Н. Косыгин үгэ хэлээ.

А. Н. КОСЫГИН ИРАНАЙ ШАХИНШАХТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

ТЕГЕРАН. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Иранай шахиншах Мохаммед Реза Пехвелитэй мартын 15-да уулзажа хөөрэлдэбэ.

Совет-Иранай харилсаанай асуудалнуудаар, хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөнэй үедэ һанамжаяа хэлсэһэн байна. Хоёр ороной арадуудай аша туһада, эб найрамдал бэхижүүлхын тула Советскэ Союзай ба Иранай хоорондохи харилсаае, хүршэ ёһоной хани барисаае саашадань хүгжөөхэ хүсэл эрмэлзэлгэтэй байһанаа хоёр тала хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлээ.

Иранай премьер-министр А. А. Ховейда, гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Халатбари хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан байна.

Хэлсээндэ гар табигдаба

ТЕГЕРАН. (ТАСС). Исфагандахи металлургическа завод үргэдхэлгэдэ харилсан ажаллаха тухай СССР-эй правительствын ба Иранай правительствын хоорондохи хэлсээндэ мартын 15-да гар табигдаба. Гадаадын экономическа харилсаа холбоо байгуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо И. А. Кулев, экономикын министрэй нэгэдэхи орлогшо Ф. Наджмабади хэлсээндэ гар табяа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Иранай премьер-министр А. А. Ховейда, экономикын министр Х. Ансари, Советскэ Союзһаа Иранда байдаг элшэн сайд В. Я. Ерофеев ба бусад тусхай тушаалтад гар табиха үедэ байлсаба.

Мүрысөөнэй үүсхэл гаргагшадта

ТАРИЛГА ДҮҮРГЭГДЭЭ

Кубаниин таряашад ажалай шэнэ илалта, амжалта түйлаба: ороохото ба ороохото-бобово ургамалнуудай эртын хабарай тарилга дүүргэбэ. 100 мянга шахуу гектарта эртын тарилга хэгдэһэн байна.

Кубаниинхидай ажалай амжалта тухай шэнжэлэн тайлбарилха гуйлтатайгаар ТАСС-ай корреспондент Краснодарай хизаарай хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном И. Е. СЕМИКИНДЭ хандаба.

— Кубаньда хабарай сагай эртэ оршон ерэһэн дээрэһээ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һураггүй урид хабарай тарилга хэхэ аргатай болоһон байгаабди.

Абаһан уялгануудаа дүүргэхэдэнь, имагтал байгаали кубаниинхидта туһална бэшэ. Хүнүүд шэн габьяатайгаар ажаллана, энэ жэлэй үндэр баян ургаса тухай онсо анхарал хандуулна. Олон мянгаад хүнэй хабаадажа байһан хүдөөгэй ажалшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй ашаар ажахынууд хабарайнгаа тарилгада амжалтатай һайнаар бэлдэһэн байгаа. Жэшээлхэдэ, мартын арбаадаар хизаарта 20 мянга гаран трактор заһабарилагдаһан байха юм. Энэнь намар-үбэлэй сагта заһабари хэхэ түсэбһөөнь һураггүй ехэ гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 2000 гаран машинаар олон болоно. Үнгэрһэн жэлэйхиһээ үлүү олон сеялкэ, культиватор, плуг, ашаанай машина, бусад техникэ заһабарилагдаа. Ороохото ба ороохото-бобово ургамалнуудай һайн шанартай үрэһэн бэлдэгдэһэн байгаа. Элбэг хүрэхэ минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр ажахынууд хангагданхай.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриие богони болзорто, агротехническэ эрхим һайн хэмжээндэ үнгэргэхые механизаторнууд оролдолго гаргаа. Бригадануудай, отделенинүүдэй, звенонуудай, тарилга хэдэг агрегадуудай хоорондо хэлсээн баталагдаһан юм. Эдэбхи үүсхэл, һүбэлгэн ухаан бодол гаргаһан газарта ажал хэрэгынь амжалтатай байба. Шулуу шохойгүй, жэгдэ һайн газарта тарилга хэхын тула механизаторнууд 2-3 сеялкэһээ бүридэһэн агрегадуудые байгуулба. Бүхы машинануудаа тарилгада үргэнөөр хабаадуулһанай ашаар хүдөөгэй ажалшадай хүдэлмэри нилээд түргэдхэгдөө. Газар элдүүрилгэ хоёр халаанда үнгэргэгдэһэн байна.

Социалис Ажалай Герой Владимир Первицкиин звено ороохото-бобово ургамалнуудые тарилгада шэнэ зүйл хэрэглээ. Үрэһэ газарай хүрьһэндэ шэнгээхын тула сеялкын хойно борной шагтагалдаг һэн. Энэ удаада механизаторнууд ондоо арга хэрэглээ — агрегадайнгаа хойно эгээлэй юрын трос шагтагалһан байха юм. Газарай хүрьһэ һайнаар жэгдэлжэ, үрэһэ гүнзэгыгөөр тариха арга энэнь олгобо.

Хабарай тарилгын үргэн ехэ хүдэлмэри бэелүүлхэеэ Кубань бэлдэжэ байна. Эртын тарилгаяа дүүргээд, олонхи ажахынууд саахарай свекло, наран сэсэг, кукуруза һуулгаха талмайнгаа ехэнхи хубиие бэлдээ. Энэ жэлдэ нэгэ миллионһоо үлүү гектарта пропашной ургамалнууд таригдаха юм. Кукуруза, барайгар тарижа ургуулгада онсо анхарал хандуулагдана. Мүнөө оньһото техникэ, үрэһэ хүрэнгэ, үтэгжүүлгэ хээрэ гаргагдажа байна.

(ТАСС-ай корр.).

Краснодар.

ҮШӨӨ ДАХИН ҮРЭҺЭН ТУХАЙ

[...] март [...]а, ха-[...] ха-[...]мэһээ [...]үдай [...] та-[...]үрэһэ [...] шал-[...]кагүй [...] муу [...]ооһо [...] хэ-[...]аггүй [...]эниие [...], за-[...]илгын [...] үрэ-[...] тон [...]айна. [...]ахы-[...]рэһэн [...]айдаг [...] сов-[...]арил-[...]алай [...] зэргэ [...]айжа-[...] байг-[...]5-най мэдээе согсолон харахада, ехэнхи үрэһэеэ тарилгын шанарта хүргөөгүй ажахынууд үшөөл олон байһаар. Жэшээлбэл, Тайлсын совхозой бүхы үрэһэнэйнь 70 процент ехэ шиигтэй, бог шоройтой, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байгаа. Тиихэдэ Хяагтын аймагай Погранична, Кабанскын аймагай Кабанскын совхозууд үрэһэнэйнгөө таряа мүнөө хүрэтэр сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргөөгүйнь гайхалтай. Кабанскын совхоз урдандаа республика доторoo эгээн түрүүлэн үрэһэнэй ороoһо хатаажа жэшээ харуулдаг аад, байгша ондо энэ түрүү аргаяа юундэшьеб хэрэглээгүй. Дурсагдагша ажахы үрэһэнэй ороoһо сэбэрлэхэ, хатааха тусхай машинатай, дүршэлтэйшье һаа, гол шухала энэ ажалаа орхижорхёо. Иимэ һалан, харюусалгагүй байһандаа мүнөө I—II классай нэгэшье центнер хүрэнгэгүй һуунад. Загарайн аймагай Онохойн, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон», Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозууд, Улаан-Үдын аймагай «Авангард» колхоз мүн лэ иимэрхүү байдалтай.

Республика доторнай үрэһэ сэбэрлэжэ, һайн шанартайгаар хааха талаар дүй дүршэлтэй болоһон ажахынууд: Хяагтын аймагай «Родина», Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозуудай агрономууд энэ хүдэлмэреэ эртээнһээ ябуулдаг гуримтай. Харин нүгөөдэ зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд үрэһэ сэбэрлэжэ, һайн шанартайгаар хааха хэрэгые оройдоошье анхардаггүй байха юм. Энээндэ гэршэ болгон, нэгэ иимэ жэшээ дурдалтай. Зэдын аймагай Оёорой совхоз урдандаа ходол муу шанартай үрэһөөр тарилга хэдэг байһанаа, эндэ агроном нүхэр Брилль гэгшын ерэһэнһээ хойшо байдалынь үндэһөөрөө һайжараа һэн. Мүнөө тус ажахы үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ талаар республика доторoo түрүүлжэ ябана. Энэ совхоздо тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэһэн үгы шахуу. Хадагалһан хүрэнгэнь гол түлэб I—II классай гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Мүн Бэшүүрэй аймагай Хёлгын, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозуудта иимэрхүү хубилалта болоһоп байна.

Манай олохон ажахынууд жэл бүри үлүү шиигтэй үрэһэ тарилгадаа хэрэглэжэ, нилээд хохидолдо ородог. Хэнэйшье мэдэһээр ехэ шиигтэй үрэһэ хүрэнгэ ургаха хүсөөр ядуу байдаг. Мүнөө үедэ гансал «Шергинский» совхозой таряашад үрэһэ хүрэнгээ хатаадаг байха юм. Харин бэшэ ажахынуудта энэ хүдэлмэри огто ябуулагданагүй. Нёдондо намар Хяагтын аймагта үрэһээ хатаажа байһаар галдажархёод, айжа сошоһондоо саашань тэрэнээ хэхээ орхижорхёо. Хэрбээ агрономой өөрөө байлсажа, энэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхээд, тусхай заабариин ёһоор үргэлжэлүүлээ һаа, хараалһанаа бэелүүлхэл бэлэй.

Мүнөө республика доторнай үрэһэ хатааха олон янзын 150 шахуу түхеэрэлгэ бии. Хэрбээ энэ оньһон түхеэрэлгэнүүдээ таһалгаряагүй хүдэлгэбэл, бүхы үрэһэ хүрэнгээ саг соонь хатаахаар. Теэд юундэшьеб ажахынууд эдэ машинануудаараа үрэһэнэйнгөө ороoһо хатаадаггүй байха юм.

Ороoһо тарянай үрэһэ хадагалха томо складуудые бариха тухай олон жэлэй туршада хэлсэдэгшье һаа, мүнөө хүрэтэрөө энэ асуудал хүсэд шиидхэгдээгүй байһаар. Һүүлэй мэдээгээр, республика доторнай бүхыдөө 153 мянган тонно ороoһоной багтаамжатай складууд бии. Тэрэнэйнь 100,5 мянган тонно ороoһо багтааха склад мүнөөнэй типовой аргаар баригдаһан, харин нүгөөдүүлынь хуушаржа, унаха дүтэлһэн амбаар һарабша, сарайнууд юм. Үрэһэ хүрэнгээ һайнаар хадагалхын тула мүнөө бүхыдөө 232 мянган тонно ороoһоной багтаамжатай склад нэмэжэ баригдаха зэргэтэй.

Үрэһэнэй ороoһо хадагалха һайн складгүй дээрэһээ Яруунын аймагай ажахынуудай бэлэдхэһэн хүрэнгэ полевой станай тоог дээрэ обоолоотой хэбтэнэ. Тиихэдэ Хэжэнгын, Хоринн, Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта хүрэнгын таряа хадагалха складууд ехээр дуталдаһаар. Энээнһээ боложо зарим ажахынууд шэниисынгээ үрэһэ газаа обоолжо орхино бшуу. Теэд ингэжэ хадагалагдаһан үрэһэнһөө баян ургасын хэзээдэшье абтахагүйнь мэдээжэ.

Үрэһэнэй складгүй ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд гол түлэб мүнгэ зөөри үгы гэжэ шалтадаг. Энэ тон буруу. Юуб гэхэдэ, ороoһо таряа элбэгээр хуряахые оролдоһон колхоз, совхозууд хүрэнгын ороoһоной складуудые яажашье һаань, шэнээр барюулдаг байна. Жэшээлбэл, Хяагтын аймагай «Дружба» колхоз отделени бүхэндөө складуудые шэнээр барюулһан юм. Харин тэрэнэй хүршэ болохо Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз шэнэ склад бариха һаа гадна, хуушарһан хүшалтэ, амбаарнуудаашье заһабарилаагүй. Энээнһээ уламжалан, обёосойнь үрэһэн хура бороодо норожо, үжэшоо бэлэй. Иимэрхүү байдалтай ажахынуудые тоолохо болоо һаа, республика доторнай яһала олон.

Хоёрдохёор, үрэһэ хүрэнгээ сэбэрлэхэдээ, ороoһыень гэмтээхэгүй тон шухала. Ушарынь хадаа гэмтэһэн ороoһон ургаха хүсөөр бага байдаг гээшэ. Хэрбээ үрэһэеэ шадангүй, муугаар, оло дахин сэбэрлэхэдэ, ороoһон ехээр гэмтэдэг. Тиихэдэ зарим ажахынууд хүрэнгынгөө эхэнхи хубиие шанга хүйтэндэ сэбэрлэһэндээ гэмтээжэ, шанарыень эрид доошолуулдаг байна. Машинаар сэбэрлэгдэжэ илгагдахадаа шулгарһан, бисарһан үрэһэнэй ороoһон түргэн халажа буританаг юм. Тиимэһээ ажахынуудай агрономууд үрэһэнэй гүрэнэй инспекциин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта бэлэдхэһэн хүрэнгээ наринаар шалгажа, дутагдалыень усадхаха байна.

Республика доторнай гуламняатай болоһон ороoһото ургамалнуудай тарилга жэл бүри ехэ боложо байна. Энэ хадаа гол түлэб муугаар хордогдоһон үрэһэ хүрэнгэһөө дэлгэрнэ гээшэ. Мүн заримдаа хорыень ехээр хэжэ, үрэһэнэйнгөө ороoһо гэмтээхэ ушар үзэгдэдэг. Эдэ бүгэдые усадхахын тула мэргэжэлтэд үрэһэ хүрэнгэ хордохо үедэнь байлсажа, наринаар шалгаха болоно.

Мүнөө үедэ зарим областьнуудай ажахынууд ороoһоной үрэһые шэнэ аргаар хордожо, ургасыень эрид дээшэлүүлдэг болонхой. Жэшээлбэл, Эрхүүгэй областиин «Оёкское», «Молодежное» гэжэ һуралсалай ажахынууд, Шэтын хүдөө ажахын туршалгын станци нарһан, жодоо модоной шэлбүүһэ гурил болгон тээрмэдөөд, үрэһэнтэйгөө холидог байна. Иимэ шэнэ арга хэрэглэхэдэ, гансашье ороoһо тарянай үбшэн зайсуулагдадаг бэшэ, мүн үрэһэ хүрэнгын ургаха хүсые дээшэлүүлдэг юм.

Саашадаа Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станци, «Байкал» племхоз болон ургамал хамгаалха станци энэ түрүү арга һайнаар шэнжэлжэ, ажахынуудтаа туһатай заабари үгэхэ ааба гэжэ хүлеэгдэнэ.

Хабарай тарилгын хүдэлмэри улам ойртожо байна. Тиин ажахы бүхэндэ үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ талаар хэгдэхэ ажал үшөөл ехэ. Иигээд лэ газаа дулааржа эхилхэтэй сасуу үрэһэнэйнгөө ороoһо дахин шалгажа сэбэрлэхэ шухала. Мүн хүрэнгээ хордохо хүдэлмэреэ саг дарыдань эмхидхэжэ, үлүү шиигтэй таряагаа һалхитуулан хатааха зэргэтэй.

Хүдөө ажахын предприятинууд болон трестнүүд	Тарилгын шанарта хүргэгдөөгүйнь (проц.)	Бог хогтой үрэһэн (проц.)	Ургаха хүсэ багатай үрэһэн (проц.)	Үлүү шиигтэй үрэһэн (проц.)	I—II классай үрэһэн (проц.)
Колхозууд	32	12	23	11	47
Трестнүүдтэ хабаагүй совхозууд	60	13	44	25	17
Хони үсхэбэрилгын трест	40	8	31	18	38
Зүгы үсхэбэрилгын трест	44	33	16	12	23
Гахай үсхэбэрилгын трест	43	19	8	30	36
«Птицепром» трест	56	18	28	35	25
«Скотопром» трест	53	25	43	14	11
Республика бүхыдөө:	40	13	26	17	31

В. ТАРАСОВА,
республикын үрэһэнэй гүрэнэй инспекциин начальник.

![Политическэ hуралсал]

ТООЛОХО, САСУУЛХА

«Ажалшадай экономическа hуралсалые hайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бодотоор бэелүүлэн, республикымнай аймагуудай партийна организацинууд экономическа hуралсалда ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Яруунын аймагай «Победа» колхозой партийна организаци тэрэ тоодо оролсоно. Зндэхи экономическа шэглэлэй теоретическэ семинарые колхозой главна экономист, пропагандист Ц-Е. Т. ЦЫРЕНОВ хүтэлбэрилдэг юм. Манай корреспондент пропагандист Цыреновтэй уулзажа, политическэ hуралсалай хэшээлнүүдэй аша үрэ дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды дүй дүршэлөөрөө хубаалдахыень гуйhан байна. Тэрэнэй харюу доро үгтэбэ.

— Минии хүтэлбэрилдэг экономическа шэглэлэй теоретическэ семинарта колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд — хамта дээрээ 10 гаран хүн hуралсана. Семинарайнгаа хэшээлнүүдые программын ёhoop үнгэргэдэгбди Зүгөөр түрэл колхозой, аймагай болон республикынгаа ажабайдалhaa абтаhан тодорхой жэшээнүүдые абаха, шагнагшадтаа харуулха гэжэ оролдоноб. Имэ хэшээлнүүд дээрэ шагнагшад программаар хараалагдаhан темээ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэдэг, дурадхалнуудые оруулдаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, «Ороной экономическа хүгжэлтэ — партиин шухала зорилго» гэhэн темэ шудалхадаа, түрэл колхозойнгоо экономическа хүгжэлтые абажа хараабди. Юундэб гэхэдэ, шагнагшад, илангаяа колхозой мэргэжэлтэд тооложо, сасуулжа hypaxa ёhотой гэжэ hананаб. Удаадахи нэгэ хэшээл дээрэ колхозойнгоо хоёр фермын дүнгүүдые зэргэсүүлжэ үзэhэн байнабди. hубаряагай hy haалиин оньhожоруулагдамал фермын коллективэй дүн Эгэтын фермын дүнгүүдhээ тад ондоо байшоо. Оньhожоруулагдамал фермын haалишад 1971 ондо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1800 килограмм hy haahaн байба. Зүгөөр Эгэтын фермынхид үнеэн бүриhөө 1200 килограмм hy haaгaa. 1 центнер hүнэй өөрынь үнэ сэн оньhожоруулагдамал фермэдэ —19 түхэриг болоо haaнь, Эгэтын фермэдэ—21 түхэриг болоhон байна. Колхозой мэргэжэлтэд нимэ тоонуудые харахадаа, оньhожоруулагдамал фермын ажал хэрэг, тэрэнэй аша туhа ямар бэ гэжэ hайнаар ойлгожо абаhан байна бшуу. Дииланхи олон ушарта хэшээлнүүд дээрээ колхозойнгоо ажалые элишэлhэн тоонуудые абажа харуулдагбди. Тодорхойлон хэлэбэл, экономикын эрдэмдэ hуралсажа байхадаа тооложо hypaxa гэжэ оролдонобди. Ажалшадай экономическа hуралсалай гол зорилго нимэ байха ёhотой гэжэ hанагшаб. Ушар тиимэhээ хэшээл бүхэнөө ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэхые оролдодог гээшэбди.

Хэшээл бүхэнэй эсэстэ зүбшэн хэлсэдэг асуудалаар тобшолол хэгдэдэг. Колхозой түрүүлэгшэ Д-Н. Б. Дымбрылов, главна зоотехник Р. Н. Балданов, механик И. А. Андреев болон бусадшье хэшээл бүхэндөө hайн бэлэдхэлтэй байдаг. Бидэнэр ямар нэгэ асуудалаар шагнагшын элидхэл дуулаад, тэрэнээ зүбшэн хэлсэдэгбди. Хэшээл дээрээ СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй хамтын баярай суглаанай материалнуудые шудалаа hамди. Зүгөөр теоретическэ асуудалhaa гадна, жэшээлхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл соо заагдаhанай ёhoop, дотоодын нөөсэ арга боломжонуудые элирүүлхэ тухай асуудалда нилээд ехэ анхарал хандуулhан байнабди.

Юрэнхыдөө, ажахын тоосооц, үйлэдбэрилhэн продукциин үнэ сэн, продукциин өөрынь үнэ сэн гэхэ мэтэ зүйлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулнабди. hy haалиин гүүртэнүүдэй, таряан ажалай бригадануудай түйлаhан экономическа дүнгүүдые саг үргэлжэ хаража байдагбди. Наймадахи табан жэлэй дүнгүүд, юhэдэхи табан жэлэй хараа түсэбүүд мүн лэ хэшээлнүүд дээрэ горитой hуури эзэлдэг болоhон байна.

Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд хэшээлнүүд дээрэ шухала удха шанартай гээд хэндэшье мэдээжэ бэзэ. Тиимэhээ диаграмма болон бусадшье харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые өөhэдөө бэлдэдэг байнабди.

Экономическа hуралсалай удха шанар тухай эндэ хэлэhэнэй үлүү гэжэ тоолоноб. Шагнагшаднай хэшээлдээ hайнаар, дуратайгаар ябадаг болонхой. Пропагандист хүндэ энээнhээ ондоо ямар баяр байхаб даа!

С. ОЧИРОВ
бэшэжэ абаба.

Партийна билет уялгална

ХУБИ ЗАЯАМНИ ПАРТИТАЙ ХОЛБООТ...

Советскэ Союзай Коммунис партида Танай ороhон зам ямар бэ? Танай ажабайдалда парти ямар hуури эзэлнэб? Партийна документнүүдые hэлгэлгын эхилhэнтэй дашарамдуулан, ажабайдалай ехэ зам гаталhан, янза бүриин мэргэжэлтэй коммунистнуудта АПН хандажа, эдэ асуудалнуудта харюусахыень гуйhан байна.. Зарим коммунистнуудай харюунууд уншагшадай анхаралда табигдана.

Юрий ДЬЯКОВ, Москвагай электровакуумна приборнуудай заводой слесарь-наладчик:

Эжынгээ хүмүүжүүлхы нүлөө доро ажабайдалайнгаа зам олоhон хүм. Эжымни коммунистка hэн. Олон жэл соо заводто ажаллаа. Тэрэ заводтонь мүнөө би хүдэлнэб. Юун тухай эжы hанаата болоноб, ямар юумэндэ баясанаб, юундэ дураа гутанаб, урдаа ямар зорилготойб гэжэ үдэр бүри харадаг, ойлгодог hэм. Эхэ ороной хүгжэлтэhөө, заводой ажалшадай ажалай үрэ дүнгүүдhээ бүлэ бүхэнэй ажабайдал дулдыдадаг гэжэ эжымни тоолодог байгаа. Заводто ямар нэгэн юумэнэй зохисогүй байгаа haa, ехэ hанаата болодог hэн. Өөрөө үдэр бүри шударгы hайнаар хүдэлдэг бэлэй.

Бусад олон коммунистнууд эжыдэ адли имэ hайн hайхан зан абаритай гэжэ томо болоhон хойноо, олон нүхэдтэй болоод ябахадаа ойлгооб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ фронтдо ябахадаа, коммунистнууд лэ эрэлхэг зоригтой сэрэгшэд гэжэ ойлгоо бэлэйб. Дайнай hүүлэй хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ — дайсанай hандаргаhан город болон заводуудые hэльбэн бодхоожо байха үедэ, эгээл шухала зүйлнүүдэй дуталдажа байха үедэ коммунистнууд ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, үльгэр жэшээ харуулдаг байгаа. Сэрэгэй албанhaa бусажа ерээд, заводто ошоhон түрүүшын үдэрнүүд мартагдадаггүй. Үйлэдбэриин дүршэл ехэтэй түрүүшүүл — коммунистнууд слесариин мэргэжэл шудалхадам ехэ туhа хүргөө. Тэдэнние хэншье уялгалаагүй, тэдэнэр өөhэдынгөө hайн hайхан сэдьхэлээр тингэжэ туhалдаг байгаа бшуу.

Эжыдээ адли хүнүүд тухай, фронтдо сугтаа ябаhан нүхэд тухайгаа, мэргэжэлтэй болоходом туhалhан урданай хүдэлмэришэд — коммунистнууд тухай КПСС-эй зэргэдэ орохо мэдүүлгэ бэшэхэдээ hанадаг hэм. Коммунист болоод ябахадаа, саг үргэлжэ тэдэнтэй адли байхые хүсэдэг болооб.

Коммунис парти — хүдэлмэришэн ангиин парти, тэрэнэй революционно хүсэнэй эли тодо гэршэ мүн. Хүдэлмэришэн ангида бии байhан эгээл hайн hайханиинь партида хабаатай: олоороо хэлсэлгэ, журам бэхижүүлгэ, хамтын хэрэгэй түлөө харюусалгатай байлга. Заводой коллективэй ажал хэрэгэй үдэрhөө үдэртэ улам hайн болохо ябадал урлан нарижуулгын хүдэлөөнэй үндэhэ hуури болоно. Урлан нарижуулгын хүдэлөөн манай предприятида үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ хүдэлмэридэ би хабаадалсадагби. Хэрин жэл соо минии оруулhан урлан нарижуулгын 200-гаад дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Хүдэлмэришэдэй техническэ творчество ямар ашаг үрэтэйб гэжэ нэгэ жэшээ дээрэhээ эли тодоор харагдана. Бидэнэй hаяхан автомат шэнэ лини хабсаргаhанай ашаар минии хүдэлдэг цехтэ ажалай бүтээсэ 25 дахин дээшэлээ.

Электровакуумна заводой, бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд, ороной ниислэл хотын Первомайска районой бүхы hунгагшад СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар намайе hунгаа. Арад зоной этигэл найдабари — коммунистын ажалай эгээл дээдын сэгнэлтэ мүн. Энэ этигэл найдабарииень би бүри хүндэлжэ, ажал хэрэгээрээ харюусахые хүсэдэгби. Өөhэдынгөө дурадхал, hанал бодол тухай хөөрэхөөрэ, хэрэгтэй асуудалдаа харюу абахаяа hунгагшад намда ерэдэг гээшэ. hунгагша бүхэнние анхаралтайгаар шагнаад, намда үгтэhэн эрхэсэ хэрэглэн, шадаха соогоо туhалхые хүсэдэгби. Хүдэлмэришэн хүндэ ямар нэгэн туhа хүргэжэ шадаа haa, баясаха ёhоороо баясадагби.

Михаил КЛЕПИКОВ, Краснодарска хизаарай «Кубань» колхозой механизатор:

1943 оной хабар — Кубаньhаа фашистнарай намнагдаhанай hүүлээр бидэнэр, арбан табатай хүбүүд, басагад хаягдаhан элдэб детальнуудаар трактор суглуулдаг hэмди. Тэрэ тракторайнгаа түрүүшын метр ябаhые би ходо hанадагби. Дайнай хойто үеын түрүүшын энэ бураздаа минии замай шэнэ алхам болоhон юм. Тэрэ замаараа ябажа, Коммунис партида ороhон хүм.

15 жэлэй туршада минии гэшүүниинь боложо ябаhан парти хадаа ажалша зоной парти мүн. КПСС-эй Уставаар хараалагдаhан партиин гэшүүндэ табигдадаг гол эрилтэнүүдэй нэгэниинь хадаа коммунис ёhoo... ёho гурим болоно. Б... мунистнуудта адли ... хадаа минии ажабай... лита арилтэ болон...

Минии хүтэлбэ... гада баян ургаса ... бүхы орон доторoo ... лоо. Даажа абаhан ... таряалангай гэ бүр... занда жэл 72 центн... хүрэагдаа hэн. Үр... хизаарта үзэгдөө ... ган гасууртай нёдо... ряалангай гектар ... 44,2 центнер шэн... даа.

Үнгэрэгшэ жэлэй ... хүдөө ажахыда ер... дол тохёолдуулаа. ... циализмын илаа... эрхэ байдалда энэ ... аюулгүй байба, га... тагуудта үлдэhэн, ... ябадал уэгдөөгүй. Т... дол хамтын хүсөө... Коммунис партиин ... колхозно үйлэдбэр... хүсэ шадалые ... элирүүлэн харуулаа.

Евгений МАТВ...
РСФСР-эй арадай ...

Коммунистын ро... тэ бэшэ наадаа ... рольдо наадахы... зохёол уншалга ба... нагдана. Тиимэ... нистнуудай ёhото ... hайса мэдэхэ хэрэ... доно. Экранда hая... «Сибирячка» гэжэ ... томо электростан... гын начальник Доб... раз наадажа байха... барилгашан Андрей ... танилсаа hэм. Н... тэрэ хүн искусст... нуур тоггоогоо, ... электростанциин ба... чальнигаар ажа... дүршэлтэй хүнтэй ... байхадаа, Добры... гүсэдхэхэдэм нам... багаа бэлэй.

Коммунис парти... ороhоор хорин таба... лобоб. Партийна би... үдэрөө ажабайдал... гэрэлтэ үдэр гэжэ ... би.

Хилын саанахи ... тай (гадаадын гүр... рэ-хирэ болоод л... заримдаа уулзахад... ингэжэ асуудаг: «А... тистын нэрэ зэргэ т... даа үгтөөб? Комму... hандатнай гү? Ниэ... да: «Партиин зэрг... хүндэ ямаршье ... үгэдэггүй юм. Ход... hайнаар хүдэл... өөрынгөө хүсэ ш... тидаа, арадтаа зор... лөө зүрхэнэйгөө ... таар КПСС-эй зэрг... юм» гэжэ харюуса...

Манай партиин ажабайдалда тон шухала событи — партийна документнүүдые hэлгэлгэ мартын 1-hээ эхилээ. Партиин, дайнай, ажалай ветерануүд, ажалай түрүүшүүл, эдэбхитэдтэ партийна шэнэ биледүүд барюулагдаба.

Лихачёвой нэрэмжэтэ Москвагай автозаводто партийна шэнэ тухэлэй билет КПСС-эй гэшүүн, кузовай цехэй слесарь-хабсаргагшадай бригадир Т. А. Мерзлинкинада түрүүлэн барюулагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой партийна комитедэй секретарь В. И. Горбунов, Т. А. Мерзликинае, предприятиин бусад коммунистнуудые шэнэ билеэдүүдые абаhанта... рамдуулан амарша... Баруун гарhаа — ... гуудай бригадир М. ... ский, Т. А. Мерз... сарьнуудэй бриг... Караваев, шудхаг... Девяткин, маляр А. ... лёва, В. И. Горбун...

ТАСС-ай фото...

ШАГНАГШАДАЙ ҺОНИРХОМООР...

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай партийна ба комсомольско гэгээрэлэй hургуулинуудта 20 пропагандист ажаллана. Эдэнэр булта коммунистнууд, теориин талаар бэлэдхэлтэй зон юм. Комбинадай партком хирэ болоод лэ пропагандистнарай семинарнуудые үнгэргэдэг, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдээр хангадаг.

Комбинадай пропагандистнар зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрээн тухай эндэ хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. «Экономико ба үйлэдбэриис хүтэлбэрилгын үндэhэ hууринууд» гэжэ семинарта 20 хүн hуралсана. Комбинадай главна бухгалтер, пропагандист Г. Н. Шумилов энэ семинарай хэшээлнүүдые үнгэргэдэг. Пропагандист шагнагшадай hонирхол татажа, шудалха темынгээ удхые тодорхойгоор, ойлгосотойгоор хөөрэжэ шададаг.

Тэрэ hаяхан «СССР-эй социалис оронуудтай тогтооhон харилсаа холбоон» гэhэн темээр хэшээл үнгэргэбэ. Пропагандист түрүүн темээ нэрлээд, ямар литература хэрэглэхэ ёhотойб гэжэ зааба. hүүлээрнь темынгээ гол удхые шагнагшадта тайлбарилжа үгэбэ. Пропагандист социалис оронуудай хоорондохи экономическа харилсаа холбоон тухай, СЭВ (экономическа талаараа харилсан туhалалсалгын Совет) тухай хөөрэбэ.

Хөөрөөнэйнгөө үедэ өөрөө бэлдэhэн харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые хэрэглэбэ. Энэ диаграмма соонь социалис оронуудай эзэлдэг газарай, үйлэдбэрилдэг продукциин хэмжээн заагдаhан байгаа. Гэхэтэй хамта «Мир» гэжэ энергетическэ системэ, «Дружба» гэжэ газопровод тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Пропагандист үлүү олон тоонуудые дурдангүйгөөр, хөөрөөгөө зохидоор үргэлжэлүүлээ.

Хэшээлэй эсэстэ шагнагшадай асуудалда харюу үгэхэ саг үлэhэн байгаа. Шагнагша И. С. Шергин «Уласхоорондын банкын уставной фонд юунhээ бүридэнэб?» гэhэн асуудалаар hонирхобо. Энэ асуудалда дүүрэн харюу үгтөө.

Пропагандист Шумилов хэшээлээ үнгэргөөд лэ эсэслэдэг бэшэ юм. Тэрэ үдэр бүри шагнагшадтайгаа уулзажа, элдэб асуудалнуудые шиидхэхэдэнь туhалдаг. Теоретическэ талаараа бэлэдхэлтэй, болото ажабайдалые hайнаар мэдэхэ хадань нүхэр Г. Н. Шумиловые партийна комитет пропагандистаар томилhон юм бэзэ.

«Үйлэдбэриис хүтэлбэрилгэ ба эмхидхэл» гэhэн семинар комбинадтамнай энэ жэлдэ эмхидхэгдээ. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд түс семинарта ябалсадаг юм. «Бурмясопром» нэгэдэлэй генеральна директор Ю. В. Шитиков энэ семинар хүтэлбэрилдэг. Шагнагшадые өөhэдөө ном үзэжэ hургаха, тэдэнэй политическэ ба экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго пропагандист урдаа табинхай юм.

Жэшээлхэдэ, нэгэ ээлжээтэ хэшээл дээрэ механическа цехэй начальник М. Ф. Высоцкий «СССР-ые байгуулга—ленинскэ национальна политикын илалта» гэhэн темээр элидхэл хээ. Шагнагшад hүүлээрнь тэрэ элидхэлые зүбшэн хэлсэhэн байна. Хэшээлэй эсэстэ пропагандист тэрэ хөөрөөнэй дүнгүүдые гаргажа, зарим шухала ушарнууд дээрэ тогтожо хэлээ.

Комбинадай пропагандистнуудай хүдэлмэриие шэнжэлжэ үзэхэ үедөө, шагнагшадые hонирхуулжа шадаха гээшэ шухала хэрэг гэжэ тоолохо байнаб. Пропагандист бүхэн хэшээлдээ hайнаар бэлдэжэ, шагнагшадаа шудалха темээрээ hонирхуулжа шадабал, амжалта хододоо түйлагдаха гээд тобшолол хэхэ эрхэтэй байнабди.

Г. ХАРЧЕНКО.

Ажабайдалтай нягта холбоотойгоор

Коммунист Евгений Егорович Асанов Кабанскын аймагай Бабушкин хотын хилээмэнэй заводой директорээр ажаллана. Тэрэ партийна даалгабаритай: Е. Е. Асанов — пропагандист юм. Нүхэр Асанов партийна даалгабаридаа үнэн сэхээр хандадаг тула өөрынгөө хүтэлбэрилдэг «Марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалдаг hургуулиин» хэшээлнүүдые hонирхолтойгоор үнгэргэдэг болонхой. «Хэшээл бүхэнөө ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэхэ шухала гэжэ hанагшаб» гэжэ Евгений Егорович хөөрэнэ. «Мысовая» гэжэ түмэр замай станциин партийна гэгээрэлэй кабинедэй библиотекэ соо тэрэ хэшээлнүүдээ үнгэргэдэг. Пропагандист Е. Е. Асанов библиотекэ соохи харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые шадамаараар хэрэглэдэг.

Пропагандист Е. Е. Асановай хүтэлбэрилдэг «Марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалдаг hургуулида» 18 хүн тоологдоно. Шагнагшадынь булта конспекттэй, хэшээлдээ харюусалгатайгаар хандадаг болонхой.

С. Балдуевай буулгаhан энэ фото-зураг дээрэ пропагандист Е. Е. Асановые харанат.

ХАНИ БАРИСААН ТУХАЙ

Арадуудай хани барисаанай университет Октябрьска райондо эмхидхэгдэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй октябрь hapahaa университедэй заняти эхилээ.

«Текстильщик» гэжэ соёлой байшанда энэ университедэй хэшээл hарадаа нэгэ удаа болодог. Городой дээдэ hургуулиин багшанар эндэ хэшээл үнгэргэдэг юм. Гадна университедтэ hуралсагшад габьяата хүнүүдтэй — ажалай, дайнай геройнуудтай, эрдэм ба соёлой ажал ябуулагшадтай, партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзадаг гуримтай.

Совет ороной арадуудай хани барисаан тухай, тэрэнэй бодото бэелэл тухай юумэ мэдэхэеэ хүсэгшэд эндэ hурана. Промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд, тусхай дунда hургуулинуудай студентнэр энэ университедтэ hуралсана. Жэлэй эхинhээ 6 хэшээл болоо, мүнөө удаадахи занятидаа бэлдэжэ байна. Лекцинуудшье болодог, асуудал харюугай удэшэ үнгэргэгдэдэг, уран зохёолой-хүгжэмтэ найруулга хэгдэдэг, ажалай түрүүшүүл, дайнда хабаадагшадтай уулзалга болодог юм. Жэшээнь, февралиин 21-дэ болоhон заняти дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадтай уулзалга болоо. «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда СССР-эй арадуудай дайшалхы хани барисаан» гэhэн хөөрэлдөөн энэ уулзалга дээрэ болоhон байна. Удаань тэрэ үеын кино харуулагдаба.

КОЛХОЗОЙ ТООСООТО — ҺУНГАЛТЫН СУГЛААНУУД

УРАГШАА ДАБШАХА АРГАТАЙ

Түрэл партиингаа XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабариие болзорhoo урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоhон «Коммунизм» колхоз мүнөө аймагайнгаа эгээн томо ажахынуудай нэгэн болонхой юм. Захагүй нэмжыhэн Янгаажанай, Шулуутын, Олзоной, Ухаа-Толгойн тала дайдаар хэдэн арбаад hүрэг хони, малынь атарлан бэлшэжэ, нэлэнхы хабтайhан таряалангдань арбай. шэнииисэ налдан долгилдог. Тиихэдэ али бүхы хүшэр хүндэ ажалаа абаргэ хүсэтэй томо трактор, автомашина болон комбайнуудай хүсөөр бүтээдэг болоhон түс ажахы hүүлэй жэлнүүдтэ газар таряалангай болон мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абажа, гүрэндэ худалдадаг болоhон байна. Жэшээлбэл, нёдондо урзанданайхиhaa 2.526 центнер hy ехээр абажа, олохон hаалишадынь үнеэн бүриhөө 2.265—2.340 килограмм hy haahaн байна. Тингэжэ гүрэндэ 700 центнер hy түсэбhөө гадуур тушаагаа. Энэ амжалтада түрүү hаалишад Мария Пурбуева, Долгор Жалсараева, Бимба Будаева, Любовь Бадмаева болоод бусадай хубита яhала бии гээд, — правлениин тоосоото элидхэл хэhэн колхозой түрүүлэгшэ **Д. Р. Банзаргашеев** тогтон хэлээ hэн. Саашань элидхэлшэ ажахы доторoo ушардаг дутагдалнуудаа тодорхойлон хэлэхэ зуураа, ингэжэ тэмдэглэбэ. Юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ гүрэндэ мяха, ноохо тушааха ба адууhа малайнгаа тоо толгой олошоруулха түсэбөө дүүргэжэ шадангүй үлэшөө. Энэ гол түлэб малай олоороо үхэл гарзада ороhонhoонь болоо гэжэ хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, hүүлэй үедэ манай колхоз адууhа малдаа бардам хүрэмөөр үбhэ тэжээл хуряажа абаагүй, мүн хони, үхэрөө зунай бэлшээриин үедэ hайса бэлшээжэ таргалуулаагүй дээрэhээ үбэлэй үедэ адууhа малнай турана, гарзална гэбэ.

Адууhа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула гансашье үбhэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ бэшэ, мүн үүлтэрыень hайжаруулха болоногдоно. Теэд энэ ажахыда хонин малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри биратай ябуулагдадаггүй байшоо. Тэрэшэлэн ороhо таряанай ургаса hүүлэй жэлнүүдтэ дээшэлээгүй байха юм. Ушарынь хадаа таряанай полидо минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ хараалагдаhан түсэбэй ёhoop гаргагданагүй гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Гадна газар элдүүрилхэ агротехникэ заримдаа бүдүүлигээр хазагайруулагдадаг байна.

Элидхэлэй hүүлээр лугомелиоративна отрядай бригадир **Н. П. Гомбоев**, овощ ургуулагшадай звеное даагша **Н. В Разуваева**, главна зоотехник **Г. Д. Бохоев**, hаалиин гүүртые даагшад **Д. Б. Раднаева, Н. Б. Пурбуев**, главна бухгалтер **Б. Д. Доржиев** гэгшэдэй хэлэhэн үгые шагнахада, «Коммунизм» колхоз мүнөө ушарhан дутагдалнуудаа усадхажа байна хэбэртэй. Тиигэжэ түс ажахы бүхы 2 мянган гектар сабшалангаа hайнаар уhалжа, үтэгжүүлhэнэй ашаар гектарай 15—16 центнер үбhэ хуряахаар түсэблөө. Мүнөө сабшалан дээрээ бүхыдөө 5.000 тонно наг шэбхэ гаргаад, 7 мянган hургааг бэлдэhэн байна. Эдэ үдэрнүүдтэ оньhожоруулагдамал лугомелиоративна отрядай механизатор, луговодууд hайрамай уhа тогтоохо бэлэдхэл хэжэ байнхай.

Гэхэтэй хамта, овощ ургуулагшадайнгаа ажалые оньhожоруулжа, огородой эдеэ элбэгээр ургуулха тухай тон зүбтэй асуудал табигдаа. Юуб гэхэдэ, овощ ургуулагшадынь намарhaa хойшо ондоо ажалда хабаадуулагдажа, даалгагдаhан газартаа таhалгаряагүй хүдэлдэггүй байба. Энээнhээ боложо рассада hуулгаха ажалынь хододоо унжагайрдаг, тарилгынь хаhа саг алдагдадаг.

Гурбадахяар, мүнөө энэ ажахыда малшад олоор дуталдажа, аргагүй hанаа зоборитой байдал тохёолдошоод байна. Тиимэhээ саашадаа залуушуулые олоор хабаадуулха тухай тон зүбөөр хэлсээ.

Энэ үнгэрhэн тоосоото-hунгалтын суглаанда хэлсэhыень согсолон шэнжэлхэдэ, түс колхоз ойрын жэлнүүдтэ али бүхы дутагдалаа усадхажа, экономикоёо улам бэхижүүлхэ аргатай байна.

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭН...

РСФСР:

ЗАВОД «МЭРГЭЖЭЛЭЭ» ҺЭЛГЭНЭ

ИВАНОВО. Энэ хотын СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ станогуудые бүтээдэг завод. «2611Ф2» түхэлэй олон тонын агрегадуудай түрүүшын парти гаргажа эхилбэ. Түсхай программын ёhoop, имэ агрегат хүнэй хабаадалгагүйгөөр оньhон түхеэрэлгээ hэлгэдэг, үрэмдэдэг, нүхэлдэг, гурьба гаргадаг, хэдэн микрон хүрэтэр нарин нягтаар фрезеровко хэдэг. Юрын станогуудта орходоо, тэрэ 5—7 дахин түргэнөөр деталь бэлэн болгодог байна.

Эндэ анха түрүүн нэгэл моделиин станок хүдэлдэг байhан юм. Харин hүүлэй үедэ арадай ажахын эрилтын улам ехээр ургаhанай ашаар ивановайхид 50 янзын модель үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Тиин ажалайнь бүтээсэ 30—40 процентээр дээшэлээ. Иваново хотын станок бэтээгшэдэй үйлэдбэридэ программна станогууд табан жэлэй дүүрэтэр горитой hуури эзэлхэ юм. Заводой мэргэжэлээ hэлгэhэнhээ уламжалан тэрэнэй нэрэньшье ондоо болгогдоо. Мүнөө тэрэ ондоогоор — Иваново хотын СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ хүндэ станок бүтээлгын завод гэжэ алдаршаха болоо.

Украина:

ҺАЙН ҮРЭҺӨӨР ТАРИЛГА ХЭГДЭХЭ

ХМЕЛЬНИЦКИЙ. Свёкло таридаг талмайнгаа арбанай нэгэ хубида «Белоцерковско полигибрид-2» гэдэг үрэhөөр мүнөө хабар тарилга хахые Хмельницкэ областиин механизаторнууд шиидэбэ. Энэньшье дэмы бэшэ — түс сорт гектар бүриhөө ургаса 10—12 центнерээр дээшэлүүлнэ, овощой талмай дээрэ мүнөө үеын машина үргэнөөр хэрэглэхэ аргатай болгоно.

Мүнөө хабар колхоз, совхозуудай «огородууд» дээрэ оньhожоруулагдамал 1600 звено хүдэлхэ. Звено бүхэндэ өөрын технологическа карта, түсэб, ажалай график бии.

Эстони:

ЗАЛУУШЬЕ, ГАБЬЯАТАЙШЬЕ...

ТАЛЛИН. Университедэй хото — Тартугай эрэшүүлэй «Гаудеамус» гэжэ хоор Эстони соогоо уран бэлигтэнэй эгээл залуу аад, габьяата коллектив гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Тэрэнэй бүхы дуушад дээдэ hургуули дүүргэнхэй. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдан, республика доторнь үнгэргэгдэhэн хоорой уласхоорондын фестивальда тэдэнэр амжалта түйлаа юм. Республикын искусствын габьяата ажал ябуулагша Вальве Леппик хоорые хүтэлбэрилдэг.

Эстониин суута хоор Москва, Новосибирск болон оронойнгоо бусад хото городуудаар аяншалаа. Мүнөө үедэ эдэнэр латыш шагнагшадтай уулзахаяа бэлэдхэл хэжэ байна.

Эрэшүүлэй хоорой республиканска hайндэр энэ зун Эстониин үзэсхэлэнтэ hайхан Вильянди хотодо болохо. «Гаудеамус» тэрээндэ мүн лэ хабаадаха юм.

Мүнөө үедэ Эстонидо дуушадай мянга гаран коллектив бии.

Грузи:

ЭРТЭ УРДЫН ТҮҮХЫН ГЭРШЭНЭР

ТБИЛИСИ. Хуушан зурагуудые hэргээн шэнэлдэг грузин уран гартан эрэ, эхэнэрнүүдые дүрсэлhэн статуэткэнүүдые «амидыруулба». Хоёр мянган жэлэй саана галдагдаhан шабараар хэгдэhэн эдэ ... эртэ урдын уран ... абьяас шадабарине ... Эдэ статуэткэнүүд гре... логиин геройнууд ... Ариадну гэгшэдэй ... нуулна гэжэ эрдэмтэ... лэнэ.

Грузиин эртэ урды... лэл хото Мцхет шадари... рые малтан шэнжэлж... археологуудай бүлэ... статуэткэнүүдые олоh... ха юм.

(ТАСС-ай ...

Таниие ямараар хангана6?

ХОЛЫН МАЛШАДАЙ ГОМДОЛНУУД

...hаранууд барагдажа, ...тэжээлээр дутамаг энэ ...убэлжэлгэ харюусалга... ...үедөө оробо. Юhэдэхи ...жэлэй шиидхэхы гурба... ...жэлэйнгээ уялга бодотоор ...тула эсэхэ суса... ...гүй тэмсэжэ байhан ...ай ажаhуудалай эрил... ...хангаха гээшэ мү... ...гол шухала асуудал...

...жэлдэ Яруунада хэзээ ...hээ ехэ саhан оро... ...тэжээлээр ядалдажа ...малшадта бүришье ...болоо. Хүр саhа ха... ...адууhа малаа бэлшээ...

...гын совхозой малай ...hарада 200 гаран малшад ...Тэдэнэр бүхэсоюзна ...мүрысөөндэ эдэб... ...хабаадалсажа, мү... ...зуун эхэ малhаа 95 ...85 хурьга түлжүүлхэ, ...бүриhөө 3,6 килограмм ...юhэ hарын туршада ...бүхэнhөө 1.000 кило... ...hаха гэhэн зорилго ...табинхай. Үбhэ тэжээ... ...33 процент хангаг... ...байбашье, ажахын мал... ...абаhан уялгаяа бодотоор ...гэhэн нэгэл үг зо... ...гоор, үнэн зүрхэнhөө ...од.

...шадай ажаhуудалай ...эрилтэ, хэрэглэмжэ ху... ...гахын тулада совхозой ...партком, хүдэлмэри... ...комитет тусхай хэмжээ ябуулга баталжа, эмхидхэлэй болон соёл, сурталай талаар горитой ажал ябуулна. Совхоздохи эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, hургуулиин hурагшад, багшанарай коллектив отара, гүүртэ, фермэ бүхэниие шефтээ абанхай. Тэдэнэр долоон хоногто нэгэ удаа малшадта айлшалжа, наада харуулдаг, ханын газетэ, «Сахилгаан» хуудаhа гаргадаг, мүрысөөнэй дүн согсолдог, хөөрэлдөө үнгэргэдэг байхаhаа гадна, үбhэ тэжээл зөөлгэ, түлеэ залhа бэлдэлгэ, шэнэ түл абалгадань туhаламжа үзүүлдэг байха юм. Автолавка, агитбригада, кино, медицинын хүдэлмэрилэгшэд график соогоо малшадта ошожо, эрилтэ, хэрэглэмжыень хангана Совхоз 25 hууритай шэнэ больница барижа, ашаглалгада тушаагаа.

Ажахын hаалиин 2-дохи фермэ Исэнгэ нуурай арада Сценск гэжэ газарта түбхинэнхэй. Эндэ 13 үрхэтэ айл ажаhуудаг. 28-дахи жэлээ hаалишанаар ажаллажа байhан С. Г. Будаеватай уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэбэбди.

— 200-гаад үнеэ 9 hаалишад hаанабди. Биданиие hэлгэхэ hаалишан олдодоггүй. Тиимэhээ амаралта байдаггүй. Нэгэ hаалишамнай энэ үглөөгүүр ехээр үбшэлөөд, Нарhата больницада ороо. Мүнөөдэр гурбан hаалишад дуталдажа, тэдэнэй үнеэдые hаажа, ехэл тухашаржа байнабди. Бидэнэй эрилтэ, хэрэглэмжэ хангаха талаар хүтэлбэрилэгшэдтэ гомдол үгы даа. Автолавка саг соогоо ерэдэг. Теэд дабhан, скатерть, рейтуза, кофто, колбаса, элдэб консервэ гэхэ мэтэ зүйл тон хомор. Хаа-яа ерэхэдээ хүн бүхэндэ хүртэдэггүй. Ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадhаа хубсаhа хунар оюулагты, захил хэгты гэжэ ябаhан нэгэшье хүниие хэдэн жэлэй хараагүйбди. Үхибүүдтээ, өөhэдтөөшье хубсаhа хунар оюулха дуратайшуул захаhаа байха. Газетэ, журнал, ном hудар саг соонь асаржа үгэдэг, hурагшад наада харуулдаг, агитаторнууд хөөрэлдөө үнгэргэгшэ,— гэжэ фермын ахалагша hаалишан Санжидма Гатаповна хөөрэнэ.

Фермэдэнь улаан булан бии. Тэндэнь кино-түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Ханаарнь hаалишадай абаhан социалис уялга, хүдэлмэриин үдэрэй гүрим, тэжээлэй рацион, үдэр бүри hаагдаhан hүнэй тэмдэглэл бүлтэ бии. Айл бүхэндэ радио оруулагданхай.

С. Ц. Бальжинимаевай, Ц-Д. М. Тарбаевагай, Б. Ж. Батуевай отаранууд Тиихэн-Булан, Зүүн-Шаагта гэжэ газарнуудта байрланхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ зуун хонин бүриhөө 108 хурьга, хонин бүриhөө 3,7 килограмм ноохо абаhан, хурьган бүхэнөө 27 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааhан совхозой чемпион болоhон Содномбал Цыбикович гомдолтой. Ушарынь хадаа тэрэ нэгэдэхи отделениин ахалагша хонишон Б. Ц. Цыреновтэй мүрысэдэг. Теэд шэнэ түл абажа эхилhэнhээ хойшо бэе бэедээ ябалсажа, ажал хүдэлмэреэ шалгалсаагүй байhаар. Эндэhээ арба гаран модо болохо. Ошожо ерэхэ забда гаранагүй. Харин машинын байгаа hаань, түргэн ошоод ерэхэ hэм. Теэд партком, рабочкомнай энээниие эмхидхэнэгүйл даа. Тиихэдэ зооветмэргэжэлтэднай зундаа хонидто бонитировко муугаар хээ. Эхэ хонид соомни долоодохёо хурьгалhан хонид олон.

Исэнгын совхоздо малшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэдэг байна. Зүгөөр энэ аймагай Яруунын совхоздо бүхы юумэн hайн гэхын аргагүй. Үбэлжэлгын үедэ малшадай ажаhуудалай эрилтэ хангахаар зохёогдоhон хэмжээ ябуулга совхозой парткомдо бии. Теэд тэрэнь хэр дүүргэгдэнэ гээшэб?

Экцээн гэжэ газарта ахалагша хонишон Г. Г. Жалсановагай отара байрланхай. Эндэ түрүүшынхеэ хурьгалха 570 толгой эхэ хонидые гурбан хүн харууhална. Зуун хонин бүриhөө 85 хурьга, хонин бүриhөө 3,2 килограмм ноохо абаха гэhэн уялгатай. Мартын 10-най байдалаар хонишод абаhан уялгаяа дүүргэжэ шадаhандаа урматай байбад.

— Бидэ «Буряад үнэн», «Правда Бурятии», аймагайнгаа «Улаан туяа» газетэнүүд болон хэдэн журналда — бүхыдөө 50 гаран түхэригэй захил хэнхэйбди. Теэд почто hарадаа нэгэ удаа абанабди. Манда хэншье асаржа үгэдэггүй, отделенидээ ошохо-доо өөhэдөө почтодо хүрэжэ, газетэ, журналнуудаа асарагшабди. Кино, агитаторнууд тухай дурдаhанайшье хэрэггүй, ерэдэггүй. Радиошьегүйбди, — гэжэ ахалагша хонишон Галина Гураевна, гомдоно. Иимэ гомдолнуудые ябаhан лэ газартаа дуулабабди. Жэшээнь, Уузытэ гэжэ газарта тугалаа хүхүүлэн тэжээдэг хоёр гүүртын малшад, эрье хонидой нэгэ отара үбэлжэжэ байнхай. Тэдэнэр отделениhээ арба гаран модоной газарта hуурижанхай.

— Би 22 жэл соо мал ажал дээрэ хүдэлнэб. Зун болоходо малаараа 60—70 модоной газарта нүүжэ ошодогби. Мүнөө Ехэ-Ханда нүхэртэеэ 128 үхэр харууhална6. Автолавка ябадаг. Харин агитатор, лекторнууд болон кино, агитбригада огто ябадаггүй. Радиошье байхагүй. Газетэ, журнал, ном hудар түб hуурин ошоходоо өөhэдөө асарагшабди. hарадаа нэгэ удаа тиишэ ошохо забда гарадаг. Бидэнтэй зэргэлээд шахуу Н. Балдановтан, Б-Ж. Цыренжаповтан hуудаг. Байдалнай адли, — гэжэ ажахын үнинэй малшан Д. Э. Дамбаев хөөрэнэ. Малшад хэдэн hараар банида ороногүй. Отделенинүүдтэнь бани байхагүй. Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай машина ябадаггүй байба. Совхозой түб hуурин Гүндэдэ комбинадай hалбари бии. Теэд түлеэгүй дээрэhээ тэрэнь хүдэлнэгүй.

Малшадай культурна ажаhуудалай эрилтэ хангалгада аймаг дотор 11 автолавка, 1 автоклуб, нэгэ библиобус, комбинадай нэгэ машина ябадаг. Тиихэдэ лектор, врач, парикмахер, хубсаhа эсхэгшэ, агитбригадатай агитпоезд hарадаа нэгэ дахин малшадта айлшалдаг юм,—гээд КПСС-эй райкомой пропаганда, агитациин таhагые даагшын орлогшо Г. И. Яньков бидэндэ хөөрэбэ. Үнэндөө, холын малшадта хүрэхэдэмнай тиимэ агитпоездын ерэhые хэншье hананагүй.

Үбhэ тэжээлээр дутамаг энэ жэлэй үбэлжэлгын шиидхэхы шатадаа ороод байhан мүнөө үедэ малшадай культурна ажаhуудалай эрилтэ, хэрэглэмжэ гүйсэд хангалгада бии байhан дутагдалаа түргэн усадхахын тулада аймагай хангалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд шухала хэмжээ абаха бээзэ гэжэ найдагдана.

Ц. ЦЫДЕНОВ,
ВЛКСМ-эй райкомой инструктор.
Д. ДОРЖИЕВ,
аймагай «Улаан туяа» газетын редакторай орлогшо.
В. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ПРОПАГАНДИСТНАРТА ЗОРЮУЛАГДАНА

Марксизм-ленинизмын үзэл сурталые ажалшадай дунда нэбтэрүүлхэ, Коммунис партиин политикые тайлбарилха хэрэг коммунизм байгуулгада туйлай ехэ удха шанартай юм. Ушар тиимэhээ манай орон дотор партийна гэгээрэлэй олон hургуулинууд болон кружогууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэ бүхы хүдэлмэриие пропагандистнууд ябуулна гээшэ. Тэдэнэр эрдэм бэлигтэй, ажабайдалай дүй дүршэлтэй хүнүүд байха ёhотой ха юм. Пропагандистнарта туhаламжа болгон, hүүлэй үедэ хэблэгдэжэ гараhан зарим номуудые эндэ дурдахамнай.

Олон статьянуудай суглуулбари **«Партийна пропагандын теориин ба бодото байдалай асуудалнууд»** гэжэ нэрлэгдэhэн байна. (Москва, гүрэнэй политическэ литературын хэблэл).

Партийна пропагандын научна үндэhэ hуурида зорюулагдаhан совет-болгар конференци дээрэ хэhэн элидхэлнүүд болон бусадшье материалнууд энэ суглуулбари соо оруулагдаа.

Статьянуудай авторнууд — эрдэмтэд болон үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд партийна пропагандын ленинскэ ёhо гуримуудые хаража үзэнэ, партийна организацинуудай энэ талаар туйлаhан түрүү дүй дүршэлые согсолно.

Энэ суглуулбари 3 бүлэгhөө бүридэнэ: «Пропагандын теориин асуудалнууд», «Партийна пропагандын методико ба элидхэл», «Партийна пропаганда ба үзэл сурталай хэрэгсэлнүүд».

Приходько М. Н. «Пропагандын шадабари гээшэ юун бэ?» Дүй дүршэл ба hанамжанууд (Москва, 1971 он). Киевскэ областиин пропагандистнуудай дүй дүршэл, онол арга энэ брошюра соо дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэбэ. Гэхэтэй хамта, Киевэй политическэ гэгээрэлэй байшангай методическа, эмхидхэлэй болон научно-шэнжэлэлгын ажал ябуулгын дүй дүршэл эндэ согсологдобо.

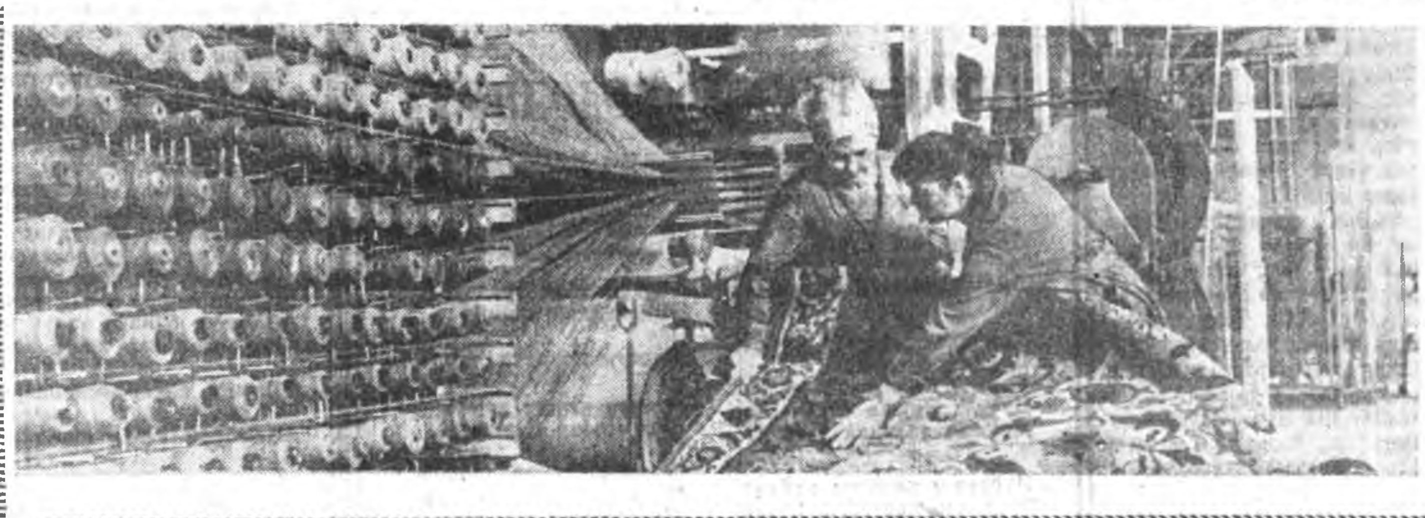
Удаадахи ном **«Пропагандистнарта психологи, педагогико тухай»** гэжэ нэрлэгдэнхэй. Авторынь И. Мошкин. Психологи болон педагогико партийна пропагандада ехэ удха шанартай юм. Энэ хоёр эрдэм наукада түшэглэhэн пропагандистнар ажалдаа амжалта туйладаг гэжэ тус ном соо заагдана.

Партийна пропагандын научна үндэhэ hуурида hүүлэй үедэ ехэ анхарал хандуулагдадаг болос. Газетэ болон журналнуудта энэ асуудал hууриян олонхой. Тусхай номууд болон брошюрануудшье хэблэгдэн гараа. Тиимэ нэгэ ном **«Партийна пропагандын научна үндэhэ тухай»** гэжэ гаршагтай. Энэ ном соо олон авторай статьянууд оронхой. Партийна пропагандын научна гол ёhо гуримууд болон зорилгонууд эндэ тодорхойлогдоо.

Энэ ном 7 бүлэгhөө бүридэнэ; марксизм-ленинизмын классигууд үзэл сурталай хүдэлмэри тухай, партийна пропаганда тухай КПСС-эй гаргаhан шиидхэбэринүүд, партийна пропагандын теори гэхэ мэтэ.

В. Р. Сахаров. «Психологи ба пропагандист» (Москва, 1971 он) **Пропагандистын онол шадабари тухай хөөрөөнүүд.** «Хүмүүжүүлэгшэ өөрөө хүмүүжүүлэгдэhэн байха ёhотой» гэжэ К. Маркс бэшээ hэн. Эдэ үгэнүүдынь пропагандистнарта сэхэ хабаатай. Пропагандист хадаа олон юумэ мэдэхэ, журамайнгаа талаар олондо үльгэр жэшээ харуулха хүн байха ёhотой. Тус брошюрын автор энээнhээ урид шэнжэлэгдээгүй асуудал-пропагандистын талаhаа хүн зондо хүргэдэг өөрынь нүлөө тухай бэшэнэ.

А. Т. Кабанов. «Пропагандые ажабайдалтай холбохо марксистско-ленинскэ ёhо гуримууд (Москва, 1971 он). Энэ ном соо Владимир Ильич Ленинэй пропагандистка ажал ябуулгын дүй дүршэл харуулагдана. Гэхэтэй хамта, энэ дүй дүршэлhөө уламжалhан теоретическэ ба бодото тобшололнууд тухай хэлэгдэбэ.

Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй эхинhээ хибэс нэхэдэг Алма-Атын фабрика продукци гаргалгаяа арбан процентээр дээшэлүүлээ. Энэ жэлдэ 467 мянган гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиhээ 60 мянган дүрбэлжэн метрээр ехэ хибэс нэхэгдэхээр хараалагданхай.

ГДР-hээ асарагдаhан шэнэ түхеэрэлгэнүүд эндэ тодхогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын ОТК-гай шалгагша Ольга Качисова мастер Валентина Щикина хоёр ГДР-эй «Текстима» маркын станок дээрэ нэхэгдэhэн хибэс хаража байнад.

АПН-эй фото.

...йгаали—манай ...лиг

...ОНИИТЫН ...РОЛДОЛГО ...ЭРЭГТЭЙ

...агаймнай ой тайгада ан ...лэй үдэсэ бага. Үhэ го... ...загаhа бариха, шубуу аг... ...заабари, дүрим наринаар ...гданагүй. Хото шадарай ...зоно—ой модо хам... ...на, арюун сэбэр байлгаха ...за олониитын оролдолго ...hула. Хото болон томо... ...hуурин тосхонууд шадар ...лдаhан лэ газарта бог шо... ...хажа, бузарлаха ябадал ...лhөөр. Предприятинуу... ...үйлэдбэридэ хэрэглэгдэhэн ...ай уhа сэбэрлэхэ түхеэ... ...нүүд hайнаар ашаглагда... ...Агнуурии хуули дүрим ...эдтэй тэмсэл hула. Иимэ ...жэлэл hаяхан болоhон ...аймагай Байгаали ...халха бүлгэмэй конфе... ...дээрэ хэгдэhэн байна. ...гын аймаг ой модоной ...гаар республика доторoo ...бага район болоно. Эндэ ...болон уhанhаа газарай ...нэй гэмтэдэг ушар бии. ...хүрhэ хамгаалха зэ... ...лээд ехэ талмай дээ... ...таригдаhан, тариалан... ...зурууд болгон шаб... ...нүгаар хахалагдаhан ...Гэбэшье, эдэ хэмжээ ...нууд байгаали хамгаал... ...лагдаhан түсэбэй ...ые хангананагүй. ...аймагай байгаали хам... ...бүлгэм 11 мянган гэ... ...ой. Тэрээнhээ гадна, ай... ...28 ажахын коллектив ...бүлгэмэй гэшүүн болоhон ...юм. Теэд бүлгэмэй эхин ...байгаали хамгаалха ...олониитын дунда ойл... ...хүдэлмэри үргэ... ...ябуулжа биранагүй. Ха... ...маарай үедэ hүүлгэдэ... ...донууд hайнаар харуу... ...гүй дээрэhээ малда...

[illegible]

Д. ЦЫВЕНОВ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАhАА

БЕРЛИН

Научно-теоретическэ уласхоорондын конференци

ТАСС

К. Марксын, Ф. Энгельсын «Коммунис партиин манифестын» хэблэгдэн гараhанhаа хойшо 125 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СЕПГ-гэй ЦК-гай эмхидхэhэн научно-теоретическэ уласхоорондын конференци мартын 15-да эндэ эхилбэ. Аха дүү Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, мүн национально-революционно партинуудай 45 делегаци конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

СЕПГ-гэй делегациин толгойлогшо, СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Э. Хонеккер оролто үгэ хэлэжэ, конференци нээгээ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй секретарь К. Хагер «Коммунис партиин манифест ба дэлхэйн революционно хүгжэлтэ» гэhэн темээр элидхэл хэбэ.

ДЕЛИ

Индиин фильмүүд

ТАСС

1972 ондо Индидэ 413 уран hайханай фильм буулгагдаа. Тэдэнэй эхэнхи хубинь — 127 кинолентэ хинди хэлэн дээрэ гараба. Тамиль, телуга, бенгаль ба национальна бусад хэлэн дээрэ фильмүүд гаргагдаа гээд Индиин информациин ба радио-дамжуулгын министрэй орлогшо Л. Б Сингх парламентын арадай палатада мэдүүлээ.

ОТТАВА

Тим Бак наhа бараба

ТАСС

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша. Канадын Компартиин түрүүлэгшэ Тим Бак 82 наhандаа Куэрнавака хотодо (Мексикэ) наhа бараба.

БУДАПЕШТ

ВЕНГРИ hАЙНДЭРЛЭНЭ

ТАСС

Түүхыгээ гайхамшагта hара үдэрые — 1848 оной мартын 15-да Пештдэ революционно восстаниин болоhоор 125 жэлэй ойе Венгриин ажалшад баяр жабхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. Поэт Шандор Петефи энэ восстаниие толгойлhон юм. Феодально-помещигэй дарлалта, мүлжэлгэдэ эсэргүү, сүлөөтэ ба бэеэ дааhан байдалай түлөө Венгриин революциин эхин тиихэдэ табигдаа hэн.

Энэ түүхэтэ ой бүхы орон дотор үргэнөөр, баяр жабхалантайгаар тэмдэглэгдэнэ. 125 жэлэй урда тээ Петефиин дүлэтэ халуун үгэнүүдэй соностоhон Будапештдэхи Национальна музейн байшангай урда ехэ митинг үнгэргэгдэбэ. БСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Эсэгэ ороной арадай фронтын Венгриин Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д Каллаи митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. Венгриин мүнөө үеын зон, Венгриин залуушуул, ороной бүхы ажалшан арад революционно алдарта ёhо заншалые нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлэгшэд болоно гэжэ тэрэ хэлээ. СССР-тэй социалис бусад оронуудтай аха дүүгэй холбоо барисаатайгаар Венгриин арад социализм байдал эдэбхитэйгээр байгуулжа байна. ВНР Варшавскэ договорто, СЭВ-тэ хабаададаг юм. Сүлөөтэ ба бэеэ дааhан байдалайнгаа түлөө арадуудай хэhэн үнэн зүб тэмсэлые Венгриин Арадай Республика залан сэхээр дэмжэнэ гээд Д. Каллаи мэдүүлнэ.

ВАРШАВА

Варшавада болоhон хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Е. Фок ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герегэй, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевичэй уряалаар Польшын Арадай Республикада албанай хэрэгээр ерэбэ.

Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондохи хөөрэлдөөнүүд мартын 14-нэй үдэhөө хойшо эхилhэн байна.

ВАШИНГТОН

Сэрэгэй зэбсэг хэрэгсэл худалдана

ТАСС

1971 ондо Индостанай оршондо болоhон хёморооной үедэ болюулhан аад, мүнөө Пакистанда сэрэгэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые худалдалгая hэргээхэ гэhэн шиидхэбэри Холбоото Штадууд абаба гээд США-гай гүрэнэй департамент соносхоо. Пакистан 300 бронетранспортёр, 1.1 миллион долларай запас часть, заhабарилагдаhан авиационно двигательнүүдые худалдажа абаха юм.

Иимэ алхам дэлхэйн түс районда сэрэгэй хүсэнүүдэй харилсаае хубилгажа шадахагүй гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшын хэлээшье hаань, америкаа хуули гаргагшад Вашингтоной энэ шиидхэбэрие буруушааба. Индостанай оронуудта американ буу зэбсэг худалдахые хориhон заhабари харин гүрэнүүдтэ туhаламжа үзүүлхэ тухай хуулиин проектдэ оруулха хүсэлэнтэй гэжэ сенатор Ф. Черч соносхоо.

ДУБЛИН

Ирландиин шэнэ правительство

ТАСС

Премьер-министр, Фине гал гэдэг партиин хүтэлбэрилэгшэ Лиам Косгрейв түрүүтэй Ирландиин шэнэ правительствын бүридэлые Ирландиин парламентын түлөөлэгшэдэй палата баталба. Фине гал гэдэг партиин гэшүүд — 9 министр, Ирландиин лейборис партиин 5 гэшүүн шэнэ правительствын бүридэлдэ ороно. Лейбористнуудай хүтэлбэрилэгшэ Бренден Кориш премьер-министрэй орлогшо, элүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын министр болоо.

Г. Фитцджеральд (Фине гал) — гадаадын хэрэгүүдэй, Р. Райн (Фине гал) — финансын, П. Донеган (Фине гал) — обороной, Д. Китинг (лейборист) промышленностиин ба худалдаа наймаанай министрээр томилогдоо.

Февралиин 28-да болзорhоо урид үнгэргэгдэhэн парламентын hунгалтын үедэ эдэ хоёр партиин бүлэглэл илажа гараhан байна. Парламентын Фине гал 54, лейборис парти 19 hуури абаба.

ДЕЛИ

С. СИНГХЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Американ зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр Пакистаниие хангалга «Индиин аюулгүй байдалда хоро хүргэхэдөө болохо байна» гэжэ Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх, Индиин парламентын дээдэ палатада үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлбэ. Хэрбээ американ зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр Пакистаниие хангаха болоо hаань, Урда Азидахи байдал заhархагүй, бата бэхи эб найрамдал хангагдахагүй байна гэжэ С. Сингх, американ зэбсэг хэрэгсэл Пакистанда эльгээхэ тухай США-гай гүрэнэй департаментын тусхай мэдүүлгэ тухай хэлэхэдээ, тэмдэглээ. Энэ асуудалда США hайнаар хандажа, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Пакистан эльгээхэhээ арсаха ааб за гэжэ найдажа байhанаа министр мэдүүлбэ.

Азиин урда захада амгалан байдал hэргээхын тула Индиин Пакистантай харилсаагаа hайжаруулхые оролдожо байхадань, Пакистаниие буу зэбсэгээр хангаха хүсэлэнтэй байhан тухайдаа США мэдүүлбэ гээд гадаадын хэрэгүүдэй министр хэлэhэн байна

ВАШИНГТОН

ГЭМТЭ ЯБАДАЛАЙ АСУУДАЛНУУДААР Р. НИКСОН БЭШЭГ ЭЛЬГЭЭБЭ

ТАСС

Гэмтэ ябадалай асуудалнуудта зорюулагдаhан бэшэг президент Р. Никсон США-гай конгрессдэ эльгээбэ.

«Түрэл хотынгоо үйлсэ гудамжануудта ябахадаа, американецууд бэеынгээ аюулгүйе сахиха ушартай болодог байна» гэжэ президент сэхэ руунь мэдэрхэ баатай болоо. Манай обществодо гэмтэ ябадал hүүлэй үедэ улам үргэнөөр дэлгэржэ байна гэжэ Р. Никсон хэлэбэ. Гэмтэ ябадалтай тэмсэл хэхын тула США-да үнгэргэгдэhэн хэмжээнүүд ашаа үрэ багатай гээд президент тоолоно.

Наркотик хэрэглэгшэд орон доторнай олошороо гэжэ Р. Никсон тэмдэглэбэ.

Орон доторoo ёho журам, хуули наринаар сахихын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэхые США-гай правительство хараална гээд президент тэмдэглээ.

ТЕГЕРАН

ГАЗ АБТАНА

ТАСС

1970 оной октябрь hарада ашаглалгада оруулагдаhанhаа хойшо Трансиранай газай соргоор 16 миллиардhаа үлүү кубометр байгаалиин газ Советскэ Союз эльгээгдээ. СССР-эй туhаламжаар баригдаhан энэ соргоор Иранай зүүн-урдахи районуудhаа дамжуулагдаhан газ Совет Закавказиин республиканууд абадаг байна.

МОНТЕВИДЕО

КПУ-гай ЦК-гай СЕКРЕТАРИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Чилидэ үнгэргэгдэhэн парламентын hунгалтын дүнгүүд Чилиин хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы арадай ехэ илалта болоно гэжэ Уругвайн Коммунис парти (КПУ) сэгнэнэ гээд КПУ-гай секретарь Альберто Суарес, Чилиин арадтай Уругвайн коммунистнуудай hанал нэгэтэй байлгын митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлээ.

КАНБЕРРЭ

Австралиин премьер-министрэй мэдүүлгэ

ТАСС

Зүүн-Урда Азидахи сэрэгэй баазануудhаа харин гүрэнүүдэй сэрэгүүдые гаргалга дэлхэйн энэ райондахи байдалые түбшэн болгохо байха гэжэ Австралиин премьер-министр Г. Уитлем мэдүүлээ.

Таиландда американ сэрэгүүдэй байhан ушар Зүүн-Урда Азида, Вьетнамайхи дал, адли оршон байдал байгуулхадаа магадгүй гэжэ hанаагаа зобожо байhанаа Г. Уитлем hаяхан мэдүүлээ hэн.

НЬЮ-ЙОРК

Американ информационно агентствэнүүдэй мэдээсэл

ТАСС

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал hэргээхэ тухай хэлсээнэй үндэhөөр Урда Вьетнамдахи сэрэгэй ябуулгануудта хабаадалсалгаяа США-гай арми мартын 15-да хуулиин ёhоор болюулхань гэжэ Сайгондо соносхогдоо гээд американ информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ.

Вьетнамда ээрхэг түримхэй дай хэhэн жэлнүүдтэ Америкын Холбоото Штадуудай 56 мянга тухай солдат, офицер хосорон hалаа, ээрхэг түримхэй ябуулгада 146 миллиард доллар гаргашалаа гээд мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ.

БЕЙРУТ

Израилиин харата ябуулганууд

ТАСС

Мартын 14-дэ Израилиин сэрэгэй самолёдууд Ливанай агаарай дайда руу дахинаа нэбтэрэн ороhон байна. Бейрудэй «Аль-Анвар» газетын бэшэhэнэй ёhоор, агаарай дээрмэшэд ороной урда районууд дээгүүр, мүн Ливанай ниислэл хотоhоо урдуур 40 километртэ байдаг Сайд хото дээгүүр ниидэhэн байха юм.

ЛОНДОН

Бомбонууд тэhэрhээр

ТАСС

Мэдээгдээгүй хүнүүдэй нюусаар табиhан бомбонуудай тэhэрээнhээ Хойто Ирландиин хото городууд дорьбоно.

Үнгэрhэн үдэрнүүдтэ иимэ найман тэhэрэлгэ боложо, ехэ гарза хохидол ушаруулаа. Белфастдэ хэдэн магазин hандаргагдаа.

Мартын 14-нэй үдэшэ Белфастдэ буудалдаан боложо, нютагай нэгэ хүн шархатаа.

Медицинскэ хангалгын түлөө, мүн эмүүдэй түлөөhэн США-да ходо тооной ургажа байна. Үбшэлhэн пенсионернүүд, ажалгүйшүүл, бага түлөөhэтэй американецуудай ажабайдалда энэнь илангаяа мэдэрэгдэнэ.

— Үбгэжөөл, hара соо эдеэлээгүй байгаа hаа, эм худалдан абаха аргатай болохош.

Американ «Дейли уорлд» газетэhээ абтаhан зураг.

ТАСС-ай фотохроника

ДЕЛИ

Металлургическа промышленностиин ехэ түсэбүүд

ТАСС

Ойрын жэлнүүдтэ Индидэ жэлдээ 20 миллион тонно булад хайлуулха гэhэн холын хараата түсэб табигдаба. Советскэ Союзай туhаламжаар баригдаhан предприятинууд эдэ түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ юм.

Бхилайн металлургическа завод Индиин — Советскэ Союзай харилсаа холбооной hүлдэ тэмдэг мүн гэжэ Индидэ нэрлэгдэдэг. Экономическа, научно-техническэ харилсаанай талаар Советскэ Союзай, Индиин правительствануд хоорондын комиссиин түрүүшын заседаниин шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр тэрэ жэлдээ долоо миллион тонно хүрэтэр булад хайлуулдаг болохо. Энэ hалбариин Бокарадахи предприяти жэлдээ 10 миллион тонно булад хайлуулдаг болохо юм. Энээнэй барилгада совет мэргэжэлтэд хабаадалсана.

НЬЮ-ЙОРК

БОМБОДОЛГОЁО ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЬЭЭР

ТАСС

Камбоджын сүлөөлэгдэhэн районуудые американ бомбардировщигууд, тэдэнэй дунда «В-52» түхэлэй самолёдууд бомбодожо үргэлжэлhөөр гэжэ США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшэ сэхэ руунь мэдэрхэ баатай болоо.

БОНН

ТУhАЛАМЖЫН ЖАСАДА

ТАСС

Демократическа залуушуул вьетнам арадта туhа хүргэлгын жасада оруулхын тула 125 мянга гаран маркэ суглуулаа. Энэ мүнгэ зөөри Ханойдохи хүүгэдэй больницa hэргээн заhабарилгада гаргашалагдаха юм.

ДЕЛИ

ШЭНЭ ЗАВОДУУД УРГАН БОДОНО

ТАСС

Экономико хүгжөөхэ түсэбтэ табадахи табан жэлэй үедэ утэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха 12 шэнэ завод Индидэ баригдаха юм. Шэнэ заводуудые бариhанай ашаар 1978 — 1979 онуудта Инди утэгжүүлгэнүүдээр эрилтээ бүрин хангаха юм.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ДУУНУУД

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ХУУДАҺАН

Абъяастай, бэлигтэй уран зохёолшотой ушарха, уулзаха гээшэ үнэхөөрөө баясамаар хэрэг. Бахархахын ушар юуб гэбэл, нэрэ солотой поэдтэй танил хүм гэжэ олоной дунда өөрыгөө һайрхан хэлэхэ бэшэ, харин тиимэ хүнэй зохёолой гол бодолые ойлгожо абахань тон шухала байна. Хэрбээ ойлгожо шадахагүй байбал, энэ хүн яагаад олоной дура сэдьхэл буляадаг бэ гэжэ бодолгото болоходошье туһатай.

Хүниие газаа талаһаань

НОМОЙ ЗОРИЛГОТОЙ ЯБАХА ГЭЭШЭ ҺАЙХАН

ШЭНЖЭЛЭЛ

хараад, энэ хүн гүн ухаатай, дэлгэр сэдьхэлтэй, абъяастай зохёолшо гэхэ мэтэшэлэн хэлэхэнь бэрхэ, тиимэһээ бодол ухааньһаань, зүрхэ сэдьхэлһээнь гараһан уран бүтээл, зохёолтойнь танилсаха хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ поэт Алексей Бадаев «Талын аялга» гэһэн ном гаргаа. Энэ номойнь нэрэ бүхы зохёолнуудайншье нэрэ боломоор. «Энеэбхилһэн мүшэд», «Хабарай шэнжэ», «Харюусалга» — алишье ном соонь «талын аялга» дуулдадаг. «Ильичэй энеэбхилэлгээр» эхилһэн энэ ном хоёр томохон бүлэгһөө, үшөө дүрбэн мүртэй шүлэгүүд гэһэн багахан хэһэгүүдһээ бүридэнэ.

«Газарай амисхаал» гэжэ томохон хэһэг. Эндэ поэдэй уянгын шүлэгүүд оронхой. «Тэнгэриие харасаараа тулгалан, энгэрээ сэлеэд хэбтэһэн» поэт «уһан мэтээр урдадаг наһанай болзор тухай, хубилаад гэнтэ урбадаг хуби заяан тухай хэгдэнгүйгөөр үлэдэг хэрэгүүд тухай» бодолгото болоно. «Газарай амисхаал» соо ороһон уянгата шүлэгүүдһээнь «Гэр тухай гурбан шүлэгынь» анхарал татана. Энэ номой эрхим шүлэгынь гэжэ хэлэлтэй. «Бэрилгашадай уран гарай хүсөөр» үндыжэ байһан гэр хэды һайхам! «Мэргэн дархашуулай мэргэжэл шадабари, сэдьхэл дура» абаһан шэнэ гэр ямар һайхам! Гэбэшье энэ шүлэгэйнь гурбадахи бүлэг шүлэгэйнгөө гол удхаһаа хадуурна гэжэ һанахаар. Тиигээдшье, «хүгжэмшэ, дууша, шүлэгшын» ажал «хүнгэн ажал» гэхэнь гайхалтай.

Удаадахи хэһэгынь — «Найман мүртэй шүлэгүүд». Эдэнь гол түлэб философско удхатай шүлэгүүд. Дундуурнь худхаралдан поэдэй сэдьхэлэй агшан зуурын байдал харуулһан уянгын шүлэгүүд дайралдана. Хүнэй хуби заяан тухай, ажабайдал тухай, үе саг тухай, инаг дуран тухай, алдар соло тухай поэт бодолгото болоно. Бодолгото болоходоо, дэлгэр сагаан сэдьхэлээр, хүндэмүүшэ һайханаар, хүндэ инаг дуратайгаар бодолгото болоно. Байгаалитай бата холбоотойгоо харуулна.

Хүнэй наһан — үргэлжэ
өөдөө абиралган юм.
Хүн бүхэн тингэбэш өөр
өөрын табисууртай —
эгсэ добо дээрэ гаража
ядаха зариман,
Эрэлхэг һүгөөдүүлынь
саһата оройдо аһаха.
Энэ наһандаа абиржа
гараһан үндэртөө
эсэсэйнгээ ерэтэр тогтожо
байха зэргэтэйш.
Абяатай, шууятай
үхибүүдтэл, дээшэ
доошоо
абирха, һолжорхо һаа
амиды ябаһанай
ээлтэйл

Богони шүлэгүүд хурса хурдан ухаагаараа хүнэй сэдьхэл буляадаг. Энэ номой дүүргэлтэ болоһон дүрбэн мүртэй шүлэгүүдэй олонхинь һайн. Гэбэшье зарим тээгээ поэт шүлэгэйнгөө газаа түхэл шэнжэдэ (аллитераци, рифмэ) гол анхаралаа табихадань, шүлэгэйнь удха алдагдажа, миил үгын үнсэг холбоһон наадан болошоно.

Жэшээнь:

Хамагаа мартаад
һуутарни һүмни хөөрөө,
халуун саймнайш аягадаа
үни хада хүрөө.
Үхэтэрөө энеэбэб даа
шагнажа шинии хөөрөө,
Үдэр болохоёо байна,
унтаял даа, хүрөө.

Рифмэ тааруулхын тула үгэнүүдые мушхажа асараад табилга гансашье богони шүлэгүүдтэнь бэшэ, зарим томохоншье шүлэг соонь дайралдана. «Аршаан» гэһэн шүлэг соо «аршаан» гэжэ үгэтэй рифмэ хэхын тула «духаяа аршаад» гэжэ автор бэшэнэ. Энэ «духаяа аршалга» шүлэгтэнь огтошье хэрэгтэй бэшэл. Гансал рифмэ хэхын тула. Иимэ ушарһаа заримдаа автор шүлэгэйнгөө гол удхыень ород хэлэн дээрэ бэшээд, тэрэнээ буряадшална гү гэхээр.

Энэ номые шэнэ ном гэжэ хэлэхэнь ехэл хүшэр байна. Яагаад гэбэл, энэ номой гурбанайнь нэгэ хуби, найман мүртэй шүлэгүүдэйнь олонхинь энээнһээ урда тээ хэблүүлэгдэһэн шүлэгүүд. «Энеэбхилһэн мүшэд», «Хабарай шэнжэ», «Харюусалга» гэһэн номууд соо орожо, бидэнтэй танил болоһон шүлэгүүд. Тэдэнэй дунда бүри номһоонь номдонь «зөөжэл» байдаг, хуушан танил болоһон шүлэгүүдтэеэ уулзанабди. Нээрээшье, Зайгаа һэм Гурзуфаар, гайхама байгаалидань һогтошоод» гэжэ эхилһэн шүлэг «Харюусалгаһаа» гараад, «Энеэбхилһэн мүшэд» соогуур энэ номдонь орожо ерэнхэй. Зохёолшо бүхы найман мүртэй шүлэгүүдээ нэгэ ном болгохо гэжэ бодоһоншье байжа магад.

А. Бадаевай буряад уран зохёолой үндэр сагаан байшангай үүдэ татаһан сагһаа хойшо олохон жэл боложо байна. Энэ бага бэшэ хугасаа. Поэт зохёол бэшэхын зоболоншье, жаргалшье үзэжэ ябана. «Талын аялга» гэжэ номойнгоо һүүлшын һудаһануудайнь нэгэн дээрэ поэт нигэжэ бэшэнэ: «дүүргэгдээгүй ажал, бэелүүлэгдээгүй хүсэл байха... Буряад ороноо, арадаа унан унатараа магтахаб».

Хүсэлтэй, зорилготой ябаха гээшэ һайхан даа.

Б. БАТОЕВ.

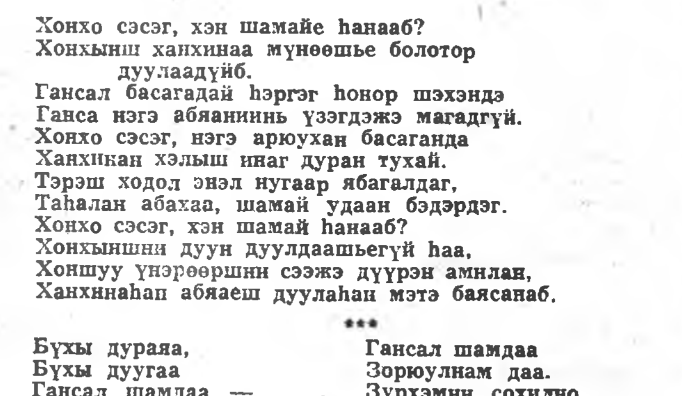
ХОНХО СЭСЭГ

Хонхо сэсэг, хэн шамайе һанааб?
Хонхыншь ханхинаа мүнөөшье болотор
дуулаадүйб.
Гансал басагадай һэргэг һонор шэхэндэ
Ганса нэгэ абяаниинь үзэгдэжэ магадгүй.
Хонхо сэсэг, нэгэ арюухан басаганда
Ханхинхан хэлыш инаг дуран тухай.
Тэрэш ходол энэл нугаар ябагалдаг,
Таһалан абахаа, шамай удаан бэдэрдэг.
Хонхо сэсэг, хэн шамай һанааб?
Хонхыншни дуун дуулдаашьегүй һаа,
Хоншуу үнэрөөршни сээжэ дүүрэн амилан,
Ханхинаһан абяаеш дуулаһан мэтэ баясанаб.

***

Бүхы дураяа,
Бүхы дуугаа
Гансал шамдаа —
Гамнанам даа.
Бороохон дуһална,
Хөөрөөхэн дэлгэнэ...
Найдал шүлэгөө
Найруулнам даа.
Дүлэтэ дураяа,
Далита сэдьхэлээ
Гансал шамдаа
Зорюулнам даа.
Зүрхэмни сохилно,
Хүсэмни эршэдэнэ.
Үнэтэ үгэеэ
Үгэлнэм даа.

Болот БАЛЬЖИНИМАЕВ,
Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй студент.

Байгал далай дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ.
П. ЯХНОВЕЦКИИН фото

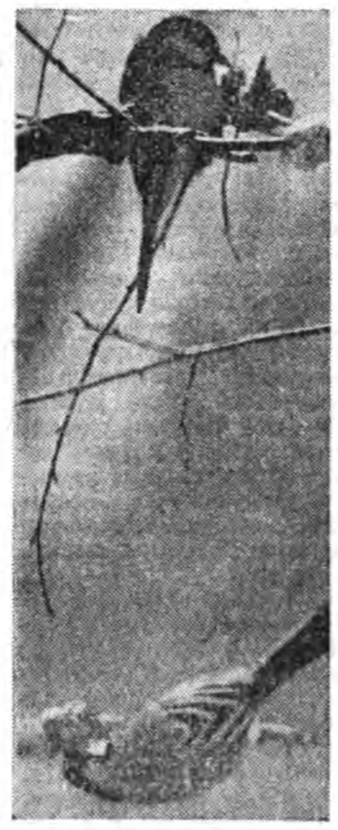
Дулгар ДОРЖИЕВ

ЭХЫН НЭРЭЭР

Үеһөө үедэ
Үлүү үгэ хэлэхэ эрхэгүй,
Хүсэлөө олондо мэдүүлхэ
Хүсэгүй ябаһан,
Буурал сагаан буряад эхын
Зүрхэн соо хатуужаһан,
Зүүдэн соо мүнхэрһэн,
Сэдьхэл соо буурсаглаад,
Сэсэглэжэ,
Сэсэгэй дэльбэ болоогүй,
Сагаан энэ дэлхэйн
Зузаан дэбтэрнүүд соо
Хэблэгдэжэ,
Хүн түрэлтын
Гүн сэдьхэлдэ хадуутдахаар
Уран зохёол болоогүй —
Уян сэдьхэлһээ сэдьхэл дамжан,
Шүлэгтэм хүрэжэ ерэһэн
Сэнтэй үнэтэй үгэнүүдыень
Сэдьхэн байжа хэлэнэб.
Хэлэнэб, хэдышье хэлэхэб
Хэлэжэ шадаагүйень, захижа
хүсөөгүйень.

Сагаан талын буряад эхын
Талаан бэлигтэ зүрхэнэй сохисоор
Сагаан бодолто сэдьхэлэй
мэдэрэлээр.
Буянта сэдьхэлдэнь мүндэлһэн,
Бодол ехэтэ хүсэлнүүдые
Жаргал, зоболонгһоо үндэһэлһэн,
Заяа ехэтэ захяануудые
Хэлэнэб, хэдышье хэлэхэб.
Хэзээшье — мүнөө, хожомшье...

Хэтын һургаал болохынь түлөө,
Эбэй гуламта бодхоолсохын түлөө,
Дэлхэйн олон эхэнүүдэй
Эбтэй эетэй юрөөл-дуунда
Сэлмэг үгэеэ нэмээлсэхын түлөө!
Бүмбэрсэгэй энтэр дээгүүр
Бомбын утаан бү сорьёлог,
Дэлхэйн хүрьһэн дээгүүр
Дайнай тооһон бү бурьяг!
Эльгэн дээрээ бүүбэйлэн,
Эрэ болгоһон хүбүүднай
Эритэ зэбсэг барижа
Сэрэг дайнда бү ошог!
Альган дээрээ тэнжээһэн
Аляа налархай басагаднай
Инаг ганса нүхэдөө
Дайнай газарта бү үдэшэг!
Гэшхэлэн ябаһан хүн бүхэн
Алхаса бүхэнөө шэбшэг.
Сэдьхэжэ ябаһан бодолоо
Сэнтэй һургаалтай жэшэг.
Буу дарн хуряаха,
Дуу эблэжэ зохёог.
Ажалай наран золой нарантай
Үдэр бүри тохёог.
Хэтын ехэ галабһаа
Эхын сэдьхэлдэ мүнхэлһэн,
Эгээл шухала мэдэрэлые
Эхын нэрээр, өөрынгөө нэрээр
Бүмбэрсэгэй орой дээрэ
Буряад малгайн залаа шэнги
Улаан тугай хэтэдээ
Уряалан жаргалда байхын түлөө!

Хабарай дуун...
Д. ДУГАРОВАЙ фотоэтюд.

Шэнэ оршуулганууд

С. ЕСЕНИН

УЯНГАТА ШҮЛЭГҮҮД

Үнгэрһэн юумэ хайрлан хүлеэн дууданагүйб,
Үлир модоной сэсэг мэтээр хагдарха.
Намарай набшын алтан үнгөөр нэрбэгдэн.
Нарбамни сайжа, эдир наһам үнгэрхэ.
Замдаа эсэжэ, хүйтэ дааһан зүрхэмни,
Залуу янзаар урданайхидаал сохилхогүйш.
Хуһанай үнгөөр үерлэһэн дайдамни,
Хүл нюсэгөөр зайжа гарахыем урнхагүйш.
Алагхан зүрхыем улам-улам, үсөөн
Аян замай ольһото мэдэрэл хүлгөөнэл...
Хаанаб гээһэн сэдьхэлэйм арюуханиинь үшөө,
Харасымни зориг, һанал бодолойм үер!
Яаһан хяһуур болошообиб дура хүсэлдөө —
Ханхинуур наһаяа али зүүдэлһэн байгаа гүб?
Хабарай үглөөнэй сууряа дуудан, юрэдөө,
Ягаан морёор гүйлгэжэ гараһан байгаа гүб?
Булта бидэ мүнхэ бэшэ-үмхибди...
Хнидэн унана клёной шарлаһан набша.
Бусалтагүйгөөр газар дэлхэйгээ орхихобди,
Хилээ тулажа, нүгшэлгын ерээ хада.

***

Шарганууд, шарганууд! Э-эх, морид, морид!
Шүдхэр эдэнине асараа юм гү?
Шадал мэдүүлэн талын уужамда түргэдэһэн,
Шарьяа хонхо эльгэ хатаһандал жэнгирээ.
Һара үгы. Нохойн хусаха дуулданагүй.
Холо.
Саана.
Хажуу тээмнай.
Хооһондо.
Хороод байлши, ажабайдал минии...
Хүгшэрөө бэшэб, мүнхэ наһатай шэнгилби.
Дуула, улаашан, энэ һүни зорёон.
Дуратай һаашни, би баһа дуулахаб.
Сэбэр хүүхэнэй альбан хараса тухай,
Сэнгүү минии залуу наһан тухай...
Заримдаа малгай даран зэһээд,
Зэрлиг мори оглёободоо оруулаад,
Тэбэри үбһэ дэрлэн хэбтээд, юрэдөө,
Тэншүү мэтээр гүйлгэдэг һэм һүниндөө.
Талаан бэемни хаанаһаа гэнтэ сэхэрээ юм?
Ганса бэшэ, олон басагадай зүрхэ...
Гармонимни хүүхэдэй тархи эрьюулдэг һэн.
Тальянкамни, дуулан, наадан бэрхэ!
Хуу үнгэрөө. Үһэмнишье шэнгэрээ.
Хурдан моримни хүгшэрэн баһал муудаа.
Тала янзаар хөөрэлдэхэ шадалгүй,
Тальянкамни дуулахаяашье болёо...
Хүйтэрөөгүйл теэд сэдьхэл зүрхэмни,
Хүйтэн жабар саһан намда аятай.
Шалюун байһан залуу наһан тухайдамни
Шарьяа хонхо эльгэ хатанал гуниттай

***

Шимни, клён, хагдаршоод.
клёмни мүльһэтэн
Шэшэрэн юундэ зогсонош
сагаан шуурган дорохонол?
Али юушьеб хараа гүш?
Али юушьеб дуулаа гүш?
Айлай захада шимни
али зайхаяа гараа гүш?
Хүндэртэрөө ууһан харуулшанай
харгы дээрэ гаража,
Хүр саһанда хушагдан,
хүлөө хүлдэһэн мэтэ.
Нүхэрни, өөрөөшье би
баһал ахир болонхойб.
Нүхэртэеэ архи уухадаа.
гэртээ хүрэхэеэ болинхойб.
Тээ тэндэ гэнтэ
нарһа ажаглан харааб,
Тэншүү шуурган доро
зун тухай гүнгэнөөб.
Харин өөртөө нимэхэн
клён мэтээр һанагдааб,
Хагдарһан бэшэ ааб даа —
бүхыдөө ногоон мэтээр
Хүхюутэйхэн боложо,
барагаар амаяа халашоод.
Хүнэй һамга мэтээр
хуһа шангаар тэбэр...

***

Хөөрхэн минии Ш...
Хойто зүгэйл хадаа
Хөөрэхэб поли тухай
Һарын сагаан толо...
Һаршаганаһан тара...
ту...
Хөөрхэн минии Ш...
Хойто зүгэйл хадаа
Ходо тиигэжэ һанаа...
Хойнохи һарашье то...
Шэмэрүүн дуулин
Рязан...
Шираз гоёшье бэшэ...
Хойто зүгэйл хадаа...
Хөөрэхэб поли тухай
Тарянай зүһэтэй...
үһэ...
Татаад хургандаа
орёо...
Тархишье, үбшэнтэй
бэшэ...
Хөөрхэн шамдаа
эблүү...
Хөөрэхэб поли тухай
Һарын сагаан толо...
Һаршаганаһан тара...
ту...
Буржагар үһэнэй...
үнэ...
Бултыень ойлгожо
Һаналыем зүгөөр бү...
Һарын сагаан толо...
Шаганэ, минии Ша...
Шаршаганаһан саһа...
оро...
Нэгэ басаган бии юм
Нээрээ шамдал адли...
Шаналдаг аалам
на...
Шаганэ, минии Ша...

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИ...
оршуул...
(БГПИ-гэй 5-дахи
курс...

Үгүүлэл

ГЭРЭЛЭЙ ДОСОО ХҮЛГҮҮТЭЙ

Һарын сагаан толотой һаруулхан зунай үдэшэлэн Гэрэл Түмэн хоёр онгосодо һуужа, аалиханаар мэлмэрэн миралзаһан нуурай долгиндо үлгыдүүлэн ябаа бэлэй. Хэдэн жэл соо хөөрэлдөөгүй аад, юунһээшье эхилхээ айһан мэтэ гү, али үдэшын намдуу байдалые сошоохоёо аягүйрхэһэн мэтэ, аниргүйгөөр урда урдаһаа шэртэлсэнэ.

Гэрэл Түмэн хоёр һургуулида сугтаа нэгэ класста һураа һэн. Гэрэл харахан хоёр гэзэгээ тайражархинхай. Тиигээшье һаа, түхэрсэн сагаахан нюуртань богони үһэниинь зохидоор таарана.

Түмэн ямар үндэр болошооб даа? Харин албанда мордохо-доо, гүлмэр зандаа ошоһон юм. Тэндэһээ зоримгойхон болоод бусаа гү, али яагааб?

Хүбүүнэй досоо хэлэшэгүй баяртай. Гэрэлэй мэлмэн хара нюдые, эшэхэдээ яб ягаахан болошодог хасарыень харажал һуухаяа һанана.

— Гэрэл, энэ хабтагай дээрэ ерээд һуу, — гэжэ урдаханаа байһан һандали тээшэ заан, онтосоёо баруун хойшонь залана.

Гэрэл долгиндо үлгыдүүлэгдэн, онгосынгоо хэлбэлзэхэдэ, гараараа агаарһаа барихаяа һанаһан мэтэ арбагашан ябажа, хабтагай дээрэ ерэжэ һууха зуураа:

— Саг лагаашье түргэн үнгэрнэб даа? Дахяад һуралсалнай эхилхэнь. Ши гэнтэ город ошохогүй аабзаш? — гэжэ асууба.

— Хэзээ ябахабши? Би дүрбэ-табан хоногһоо совхозой хэрэгээр машинаараа ошохомни, — гэжэ хэлээд, аниргүй ябатараа, — Намтай һуулсаад ошыш, — гэнэ.

— Абаашаад, байрымни үүдэндэ такси мэтээр буулгахагши — гээд басаган урдаһаань хараад миһэд гэнэ.

— Буулгангүй яаха гээшэбиб! Буулгана бэзэб. Кинодо ошохобди.

— Шамтай кинодо ошохоёо мэдэнэгүйб. Гэнтэ энэ-тэрэ хүнүүд мэдээ һаа, сухалдажа болохо, хашартай, — гээд, Гэрэл Түмэнэй урдаһаа олон удхатайгаар хараадхиба.

Түмэн харюу үгэбэгүй. Ай даа, басагад! Хүн бүхэниинь таабари!

Түмэн һуража ябахадаашье, тиимэ олон үгэтэй бэшэ һэн. Мүнөөшье ондоо болоогүй хэбэртэй. Түмэн Гэрэл хоёр нүхэсэдэг байһаншье һаа, һуралсал, кино, номһоо ондоо юумэ хөөрэлдэдэггүй һэн. Теэд юундэ ходо бэе бэеэ хараха дураниинь хүрэдэг һэм?!

Түмэнэй албанда байхада зорюулһан шүлэгэйнь мүрнүүд Гэрэлдэ һанагдажа, аман соогоо гүнгэнэхэ гэхэдэнь, абяан гаража үгэнэгүй.

...Тэнюун үргэн сээжэ соош түг-түгхэн долгилһон, дурлаһан улаан зүрхэнэй дулаахан сохисыень шагнадаг һайб..

Гэрэл өөрөө өөрһөө сошоһон мэтэ боложо, аниргүй болобо. Юундэ энэ мүрнүүдэй зүрхыень тамалдагыень өөрөөшье ойлгожо ядадаг аад, саашань һанангүй, мартаха гэжэ оролдоно. Теэд Түмэнэй үни хада бэшэһэн бэшэг һанагдаба. Байза юун гэжэ бэшээ бэлэй? Тэрэ үедөө Гэрэл сээжэлдээд ябадаг һэн.

«...Энэ наһанайм Гэрэлхэн! Би бэшэ хүбүүд мэтэ уран гоёор инаг дуранай үгэнүүдые хэлэжэ үзөөшьегүйб, шадахашьегүйб. Теэд олохон дахин гоёожо хэлэн хаар, нэгэ дахин үнэн зүрхэеэ инагтаа үгөөд ябаа һаа дээрэ гэжэ һанагшаб. Ши намда юушье хэлэдэггүйш. Мэдэдэгби: шамтай Баяр нүхэсэхэ хүсэлэнтэй. Өөрөө мэдээрэй. Дурагүй һаашни, албанһаа ерэтэрни хүлеэ гэжэ баадхажа шадахагүйб.

Зай, баяртай! Түмэн».

...Түмэниие Гэрэлэй харахадань, зүрхэеэ доһолгоһон хэбэртэй. Тэдэнэр онгосоороо нилээн холо, нуурай тэг дунда хүрэтэр ябашаба.

Түмэнтэй ниилээгүй хуби заяанайнгаа түлөө Гэрэл гансал өөрыгөө зэмэлдэг һэн.

Арбадахида һуража байгаа. Түмэн Гэрэл хоёрой хоорондо гурбадахи хүн бии боложо, гүлмэр басаганда түрүүшын мэдэрэл һэмээхэнээр ерээ. Гэрэл Баярай гоё үгэнүүдтэ этигэдэг болошоо һэн.

Харин мүнөө Гэрэл Баярай үгэнүүдэй хооһон байһые хуу мэдээ!..

Түмэн албанда байхадаа, Гэрэлһээ бэшэг абаад, харюусаагүй һэн. Анхандаа Баярые шэлээ ха даа, нүхэрынь болог гэжэ һанаа юм гү, али инаг дуранайнгаа хүсэндэ этигэл лэ ябадаг байгаа юм гү, али хүндэ һаалта хэхэгүйб гэжэ һанаа һэн гү, Гэрэл мүнөөшье хүрэтэр мэдэдэггүй.

Түмэн костюмаа тайлажа, Гэрэлдэ дүмүүхэнээр хэдэрүүлээд хэлэбэ:

— Ехээр даарашоогүй гүш даа? Гэдэргээ бусахамнай гү? Гэрэл тархяа һэжэрбэ. Даараагүйб гэһыень ойлгоошье һаа, Түмэн онгосоёо Буухасаан тээшэ залаба.

Буухасаан гэжэ Нисэнгэ нуурай эрьедэ оршодог үндэршье бэшэ, модогүй хадахан.

Түмэн удаан абяагүй һууһанаа гэнтэ ойлгожо, Гэрэлэй һуралсал тухай һонирхобо.

— Гэрэл, институдаа дүүргээд, хаана худэлхэбши?

Түрэл нютагаа ерэхэ хүсэлэнтэйб. Ондоо тээшэнь өльгэзэгээ һаань, арсаха гүб даа, ошонол бэзээб. Түмэн, ши һураха гүш?

— Хамаг мэдээ болохо юумэеэ хуу мартажархёоб даа. Дабтаал бологшоб, теэд юун болохо юм, — гэжэ Түмэн һанаата болонгёор харюусаба.

Түмэн Гэрэлэй урдаһаа хараад аниргүй һуутараа, һэлюурээ орхёод, Гэрэлые дүмүүхэнээр тэбэрибэ. Гэрэл урдаһаань гайхаһан нюдөөр шэртэжэ һууба. Тиихэдэнь Түмэн тэрэниие гэнтэ бэедээ нягаад таалажархиба.

Гэрэл юуншье гэхээ ойлгожо ядан һууба. Ажабайдал гээшэ ямаршье орёо гээшэб? Анхандаа Баярһаа боложо, Түмэнһөө өөрөө холодоһон аад, мүнөө? Түмэн нэгэ басаганда дурадхал оруулаа гэлсээ һэн. Тэрэ басаганиинь дуратай байгаа аалам? Хүндэ һаалта хэлтэй гү? Үгы даа, үгы!

Гэрэлэй досоо ехэл хүлгүүтэй...

С. ДАШИЕВА,
БГПИ-гэй 5-дахи курсын студент.

Галина БАЗАРЖАПОВА,
БГПИ-гэй IV курсын студент

ДУРАН ТУХАЙ БОДОЛНУУД

Аажам намарай хүгжэм
соогуур,
Аалин хуһадай шэбэнээн
доогуур,
Айхаар ехэ түсэб
табинаб,
Айдар наһанай хүсэлдэ
обтоноб.

Дурлаха нүхэртөө дурала
Дууһан бултыень
бэлэглэһэйб даа,
Дуугаа дууша сэдьхэлһээ
Дуулим таладаа үгэһэйб
даа.

Зүрхыем тамалха хүбүүн,
Зүүдыем мануулха хүсэн,
Зоригыем үргэхэ хүн,
Зугаалжа хаана ябанаш
даа?

Хүсэл ехэтэй байһайш
Хүхюу бодолтой байһайш!
Хэниие энхэргэнээр
шэртэнэш даа,
Хэниие хүлеэжэ зогсонош
даа?

Энэ дуранһаа нюдэм
Энеэбхилэн, гэнтэ
уһатаха гү?

Илдам зөөлэн харасаһаа
Инаг сэдьхэлни задарха
гү?

* * *

Ажабайдал, шинии
тулада
Айдар хоёр уулзанал,
Ажабайдал, шинии
тулада
Арюун дуунууд зэдэлнэл.

***

Талын нюруу арюун,
Тэнгэриин шарай
задарюун,
Тэнэһэн үүлэн дорюун,
Танил нүхэрни айдар.
Табилуулан гүйлгэнэ
зайдаар,
Тэнюун хонгор дайдаар!

***

Золгоно, тарана гүбди,
Зугаална, уйдана гүбди —
Зүүдэн соогоош энэ ашаа
Зүрхэмнай абажа ябанал.
Элдэб хэрэггүй газараар
Эгтэй хэмгүй зобоходош,
Ээндээ ехээр гомдон,
Эмжэгэн зүрхэн үбдэнэл
даа.

НЮУСА

Нюур руум сохиһон саһан
Нюусаар намда дуулгана!
«Нэгэ хүн урдаһаашни
Нэтэрүү алхалжа ябанал
даа.
Намһаа боложо һалхин
Саб сагаан болошоол даа,
Шамһаа боложо хүбүүхэн
Сэдьхэл зүрхөө зобоол
ха»...

Гомбоодой дурлашоо...

Сценкэ

НААДАХА НЮУРНУУД

1. Балдан — студент.
2. Гомбо — студент.

(Үдэшэ орой. Балдан, номоо шагаагаад, юушьеб буулгажа бэшэнэ. Гүрэнэй шалгалтада бэлдэжэ байһан хэбэртэй. Эгээл ингэжэ байтарнь, Гомбоодой газааһаа гүйжэ ороно).

Гомбо. Балдан! Шагныш, һайн нүхэр! Номоо саашань болго. (Балдан нюдэнэйнгөө шэл абажа, урдаһаань харана).

Балдан. Юун болооб? Стипенди үгэхэнь гү?

Гомбо. Үгыл даа, яаһан стипендишниб! Тугаархана автобус соо угаа һайхан... ондоогоор юун гэжэ хэлэхэбиб даа? Байза, тон гоё һайхан! Э-эх даа, поэт байгаа һаа!

Балдан. Юун гоё һайхан бэ? Автобус гү?

Гомбо. Тэнэг! Балдан бэшэ, балдаа хүнши даа. Байза, байза. (Толгойгоо һабардана). Тон гоё һайхан тоти шубуун. Али гоё һайхан гарууди шубууи... (Һанаата болон гэшхэлнэ).

Балдан. Гомбо, шагнал даа, поэт болохоёо һанаа һаа, намда һаалта хэнгүй оондоо ороод, шүлэг зохёоходош болохо. Гурба хоноод шалталтаяа тушаахаяа байһанаа мэдэнэ гүш, али үгы гү?!

Гомбо. Шалгалта гэнэ гүш? Шинии орондо би һуугаа һаа, нигэжэ хэлэхэгүй һэм. Ябая гэһэн газарташ ябаха байгааб. (Балдан Гомбоёо хайрлаһандал болоно).

Балдан. Байзыш даа, нүхэр, бү шангара. Туһалхаб шамдаа. Пальтогоо үмдэһүү. (Гомбо шүдэнэйнтөө забһараар шэрд гэтэр нёлбожорхино).

Гомбо. Яаһан пальтошниб! Тугаархана автобус соо гоё һайхан басага харааб гэнэ бэшэ гүб?

Балдан. Теэд ороһоор хэлэхэеэ яанаш? Ороһоор, бүтүү тоти, годи гэнэш... Нээрээ, гоё басаган гү?

Гомбо. Үгы, бүри гоё! Үрөөлэ зүрхэмни дэгэлыем нэбтэ хайлаал!

Балдан. Ай, бааргамни! Дууһан хайлахаһаань урда уһа турьяад үгэһүү. Һуу, һуу эндэ.

Гомбо. Ингэхэл гэжэ мэдээ һэм. Туһа хэхын орондо наадалжа байхаш! Шамтай шамгүй!

Балдан. Гомбоодоймни, болёоб, болёоб! Зай, хөөрэлдэе. Автобус соо һуугаа гүш, али байгаа гүш?

Гомбо. Һуугаа.

Балдан. Басаганшни хайшан гээд ябааб?

Гомбо. Байгаад.

Балдан. Зай, зай! Басаганшни хажуудаш байгаа гү?

Гомбо. Тиигээ.

Балдан Шимни юумэ һураа гүш? Хаанахинай, хаана-яана гэжэ байгаад?

Гомбо. Үгыл даа. Юумэ һураханаа байтагай, тэрэ дороо мороженэ шэнгеэр хайлажа һуугаа ха юмбиб.

Балдан. Зай, зай. Хүндэхэн саг байгаа байна. Урдаһаань харабал, таниха гүш?

Гомбо. Таниха6, заатагүй таниха6. Нюдыем уяад, город соогуур ябуулаашье хадань таниха лби.

Балдан. Хайшаа ошоыень мэдэнэл бэзэш?

Гомбо. Мэдэнэб. Балтахиновай үйлсэдэ буугаад, доошоо ябанал һэн.

Балдан. Али гэртэ ороһыень хараа гүш?

Гомбо. Үгы! Теэд хайшан гэжэ олохобиб даа?

Балдан. Олоошье һаашни, тэрэ басаган шинии урдаһаа харахагүй.

Гомбо. Юундэ?

Балдан. Уһан тархи! Басаган хүнэй ойрошни хүл дээрээ байхада, һууриһаа бодожо һуулгаха сэнэггүй хүниие хэн тоохо юм?! (Балдан номоо суглуулаад, гаража ябашана).

Гомбо. (Тархяа тоншоно). Нээрээ даа, нээрээ! Уһан тархил байнаб даа!..

(Хүшэгэ)

Э. МАНЗАРОВ,
Улаан-Үдын 1-дэхи педучилищиин уран зурагай таһагай һурагша.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** С. Михалковой сценаряар табигдаһан мультфильмнүүдэй программа харуулагдаха. 13.50 — «Элүүр энхэ байлга» — научно-популярна программа. 14.30 — «Хүгжэмтэ турнир». Уран һайханай бүлгэмүүдэй мүрысөөн. 15.30 — Узбекистанай таряалан дээрэһээ репортаж. 16.00 — **Үнгэтэ телевидени.** «Комсомолой дуунууд». 16.30 — Агаарай-десантна сэрэгүүдые командалагшын орлогшо генерал-лейтенант И. И. Лисовой хэһэн пресс-конференци. 17.15 — Техническэ забһарлал. 17.25 — «Бесконечные дороги» — ГДР-эй уран һайханай фильм. 18.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «УССР-эй Буковинска дуу, хатарай габьята ансамбль». Фильм-концерт. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Совет Киргизстан» — телевизионно документальна фильм. 20.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Концерт.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.00 — «Ая-ганга — субботын уран зохёолой хүгжэмтэ программа. 22.00 — Һүүлэй һонин (буряад хэлэн дээрэ). 22.10 — Концерт.

«Орбита» харуулна:

22.30 — «Олег Ефремовэй рольнууд» гэһэн телевизионно фильм. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

17.25 — «Мальчик из спичечной коробки» — телевизионно зүжэг.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной мартын 17. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04368. Заказ № 1...